

РАХУНКОВА ПАЛАТА

Затверджено рішенням
Рахункової палати
від 12.06.2018 № 14-3

Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації

Київ 2018

Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (ст. 98 Конституції України).

Організацію, повноваження та порядок діяльності Рахункової палати визначає Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII “Про Рахункову палату”.

Цей Закон також визначає, що повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Скорочення	Тлумачення
Акт	Акт приймання-передачі робіт (надання послуг)
Анкета	Анкета оцінювання функціональних можливостей користувача
ВЛК	Військово-лікарська комісія (для постраждалих внаслідок АТО)
Держлікслужба	Державна служба з лікарських засобів та контролю за наркотиками
ДЕПОП	Державне протезно-ортопедичне підприємство
ДЦП	Дитячий церебральний параліч
Експертна комісія	Експертна комісія Мінсоцполітики України із забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, ціна яких перевищує граничну
ІПР	Індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю
Загальні вимоги	Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджені наказом Мінфіна від 10.12.2010 № 1536
Закон про реабілітацію	Закон України від 06.10.2005 № 2961 «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»
Закон № 875	Закон України від 21.03.1991 № 875 «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»
Кваліфікаційні вимоги	Кваліфікаційні вимоги до підприємств усіх форм власності – кандидатів на виготовлення, постачання, ремонт та технічне обслуговування технічних та інших засобів реабілітації, затверджені наказом Мінсоцполітики від 09.08.2016 № 871 «Деякі питання придбання технічних та інших засобів реабілітації»
КЕПОП	Казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство
Комісія	Експертна комісія Мінсоцполітики України щодо встановлення відповідності кваліфікаційним вимогам підприємств усіх форм власності – кандидатів на виготовлення, постачання, ремонт та технічне обслуговування технічних та інших засобів реабілітації
ЛКК	Лікарсько-консультативна комісія лікувально-профілактичних закладів (для осіб з інвалідністю, дітей до 18 років і постраждалих внаслідок АТО)
Львівське КЕПЗПП	Львівське казенне експериментальне підприємство засобів пересування і протезування
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
МСЕК	Медико-соціальна експертна комісія (для осіб з інвалідністю)
Наказ № 59	Наказ Мінсоцполітики від 29.01.2016 № 59 «Про організацію забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації»
Наказ № 215	Наказ Мінсоцполітики від 18.04.2012 № 215 «Деякі питання придбання технічних та інших засобів реабілітації»

Наказ № 610	Наказ Мінсоцполітики від 01.10.2012 № 610 «Про Експертну комісію Мінсоцполітики України із забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, ціна яких перевищує граничну.
Порядок № 602	Порядок призначення технічних засобів реабілітації відповідно до функціональних можливостей особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, постраждалого внаслідок АТО, затверджений наказом Мінсоцполітики від 11.04.2017 № 602
Наказ № 871	Наказ Мінсоцполітики від 09.08.2016 № 871 «Деякі питання придбання технічних та інших засобів реабілітації»
Національний план	Державна цільова програма «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 706
Окремі категорії населення (осіб)	Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та інші окремі категорії (діти віком до 18 років, ветерани військової служби, органів внутрішніх справ і державної пожежної охорони, особи похилого віку, жінки після мастектомії та з порушеннями розвитку молочних залоз, постраждали внаслідок АТО)
Органи соціального захисту населення	Районні (міські, районні в містах) управління соціального захисту населення
Перелік	Перелік підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам на виготовлення, постачання, ремонт та технічне обслуговування ТЗР
Підприємство «Владіслава»	Підприємство «Владіслава» Всеукраїнської організації інвалідів «СОІУ»
ПОВ	Протезно-ортопедичні вироби
ПОГ «ЦКРІ «Акмеа»	Підприємство об'єднання громадян «Центр комплексної реабілітації інвалідів «Акмеа»
Положення про Експертну комісію	Наказ Мінсоцполітики від 01.10.2012 № 610 «Про Експертну комісію Мінсоцполітики України із забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, ціна яких перевищує граничну»
Положення про Фонд	Положення про Фонд соціального захисту інвалідів, затверджене наказом Мінсоцполітики від 14.04.2011 № 129 у ☐ ред. наказу від 27.03.2017 № 477.
Положення № 871	Положення про Експертну комісію Мінсоцполітики України щодо встановлення відповідності кваліфікаційним вимогам підприємств усіх форм власності – кандидатів на виготовлення, постачання, ремонт та технічне обслуговування технічних та інших засобів реабілітації, затверджене наказом Мінсоцполітики від 09.08.2016 № 871 «Деякі питання придбання технічних та інших засобів реабілітації»
Порядок взаємодії	Порядок взаємодії Міністерства соціальної політики України та Фонду соціального захисту інвалідів із забезпечення інвалідів, дітей-інвалідів, інших осіб технічними та іншими засобами реабілітації, затверджений наказом Мінсоцполітики від 08.10.2014 № 739
Порядок № 37	Порядок визначення функціональних можливостей інваліда, дитини-інваліда, іншої особи з порушеннями функцій нижніх кінцівок, затверджений наказом Мінсоцполітики від 20.01.2015 № 37

Порядок № 228	Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
Порядок № 321	Порядок забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, перелік таких засобів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321
Порядок № 518	Порядок подання заявки на виготовлення технічних засобів реабілітації за індивідуальним замовленням, затверджений наказом Мінсоцполітики від 01.08.2014 № 518
Порядок № 1530	Порядок обміну інформацією між операторами сфер управління Мінсоцполітики, затверджений наказом Мінсоцполітики від 14.12.2016 № 1530
Постанова № 117	Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти»
ПМЗ	Протези молочної залози
ПШОП «Динаміка»	Приватне протезно-ортопедичне підприємство «Динаміка»
Правила	Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджені наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098
ПФ «Теллус»	Приватна фірма «Теллус»
Реєстр	Реєстр про видані особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, іншим особам технічні та інші засоби реабілітації
Робоча група Фонду	Робоча група з визначення сум договорів на забезпечення осіб з інвалідністю дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення ТЗР, послугами з їх післягарантійного ремонту
Структурні підрозділи соціального захисту населення	Структурні підрозділи соціального захисту населення обласних, Київської міської держадміністрацій
ТЗР	Технічні та інші засоби реабілітації
ТОВ «НТП «Спецмедтехніка»	ТОВ «Науково-технічне підприємство «Спецмедтехніка»
ТОВ «ВК «Діспомед»	ТОВ «Виробнича компанія «Діспомед»
ТОВ «НВЦ «Антей-Лтд»	ТОВ «Науково-виробничий центр «Антей-Лтд»
ТОВ «НВЦ «Альма»	ТОВ «Науково-виробничий центр «Альма»
ТОВ «НВФ «Орттех-Плюс»	ТОВ «Науково-виробнича фірма «Орттех-Плюс»
ТОВ «ОНВРЦ «Ортес»	ТОВ «Ортопедичний науково-виробничий реабілітаційний центр «Ортес»
ТОВ «ПОЦ «Мальви»	ТОВ «Протезно-ортопедичний центр «Мальви»
ТОВ «Ортсабо-СЦР»	ТОВ «Ортсабо-Спеціалізований Центр Реабілітації»
УкрНДІпротезування	Український науково-дослідний інститут протезування, протезобудування та відновлення працездатності
ХМУВП «Воля»	Хмельницьке мале учбово-виробниче підприємство «Воля»
Фонд	Фонд соціального захисту інвалідів
ЦБІ	Централізований банк даних з проблем інвалідності

ЗМІСТ

1. Узагальнюючі результати аудиту.....	7
1.1. Підстава для аудиту.....	17
1.2. Цілі аудиту.....	18
1.3. Обсяг аудиту.....	19
1.4. Методика та методи аудиту.....	20
2. Результати аудиту.....	21
2.1. Оцінка стану реалізації Міністерством соціальної політики України бюджетної програми за напрямом «забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації».....	21
2.2. Оцінка стану реалізації Фондом соціального захисту інвалідів бюджетної програми за напрямом «забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації».....	51
2.3. Оцінка роботи органів соціального захисту населення із забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації.....	62
2.4. Соціально-економічні наслідки виконання бюджетної програми за КПКВК 2507030 у частині забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації.....	64
Додатки.....	69

1. УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Рахункова палата відповідно до Плану роботи на 2018 рік, вимог Закону України “Про Рахункову палату” провела аудит ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації.

1. У 2017 році вперше забезпечення окремих категорій населення ТЗР здійснювалося **в умовах найбільшого за обсягами (стовідсоткового) за останні роки виділення** асигнувань із загального фонду державного бюджету за бюджетною програмою 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» (1,6 млрд грн, або майже вдвічі більше порівняно з 2015 роком). Водночас питання забезпечення окремих категорій населення ТЗР із року в рік стає все більш актуальним, а кількісна потреба в таких засобах і обсяги видатків на її задоволення зростають. Загальна чисельність осіб, які перебували на обліку в органах соціального захисту населення для забезпечення ТЗР, у 2017 році збільшилася порівняно з 2015 роком на 17,7 відс. і становила **619,4 тис. осіб**.

У 2017 році загалом задоволено кількісну потребу в ТЗР на **83,8 відс., вартісну – на 100,3 відсотка**. При цьому в розрізі видів ТЗР особи з обмеженими можливостями були забезпечені засобами реабілітації лише на **52,3 відс.,** протезно-ортопедичними виробами – на **74,7 відс.,** кріслами колісними – на **85,3 відс.** через системні недоліки в механізмах формування кількісної та вартісної потреби, планування та розподілу видатків за видами ТЗР і непрозоре визначення розмірів граничних цін на 2017 рік.

Крім того, має місце непропорційний розподіл ТЗР для цієї категорії громадян у розрізі регіонів. Зокрема, потреба в засобах реабілітації у Донецькій області була задоволена лише на **27,1 відс.,** натомість у Київській – на **88,1 відс.,** у Рівненській області у ПОВ – на 27,4 відс. і у Кіровоградській області в ортопедичному взутті – на **64,2 відс.,** натомість у Тернопільській області забезпеченість перевищила у 5,3 і 5,5 раза відповідно наявну потребу. Як наслідок, необґрунтоване планування призвело до завищення вартісної потреби у ПОВ, за розрахунками, на **60 млн гривень**.

Мінсоцполітики як головним розпорядником бюджетних коштів за цією бюджетною програмою і Фондом як її відповідальним виконавцем у 2017 році не забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету, виділеними на забезпечення окремих категорій населення ТЗР, а також належного внутрішнього контролю за їх використанням. У результаті з порушенням умов договорів у частині несвоєчасного закриття попередньої оплати і оплати непередбачених ними видів ТЗР використано **26,9 млн грн, неекономно – 123,5 млн грн, нерезультативно – 3,5 млн грн, державним бюджетом недоотримано щонайменше 0,3 млн гривень**.

Неналежне виконання посадовими особами Мінсоцполітики і Фонду своїх повноважень у перевірений період унеможливило повну реалізацію прав громадян на забезпечення їх технічними та іншими засобами реабілітації.

За даними Фонду, впродовж 2017 року та I кварталу 2018 року за рахунок бюджетних коштів, спрямованих у 2017 році, видано **697,6 тис. од. ТЗР** без урахування незакритої станом на 06.04.2018 підприємствами попередньої оплати у сумі **9,3 млн грн із 731,1 млн грн**, спрямованих у грудні 2017 року. Фонд станом на **01.06.2018** не подав уточненого звіту про виконання паспорта бюджетної програми 2507030 за цим напрямом за 2017 рік, показники якого б ураховували закриття дебіторської заборгованості, а **Мінсоцполітики**, відповідно, його не уточнювало. Тобто **остаточна кількість ТЗР, виданих особам з обмеженими можливостями, не була відома**. Такий підхід до формування звіту про виконання паспорта призвів до **втрати головним розпорядником причинно-наслідкового зв'язку між виділенням бюджетних коштів і отриманим результатом**.

2. Мінсоцполітики видавало нормативно-правові акти, що змінили підходи до формування граничних цін на 2017 рік, а також не враховували в окремих випадках технічних і конструктивних особливостей ТЗР. Як наслідок, було створено умови для зростання граничних цін на більшість видів ТЗР у **1,5–9 разів**, що призвело в окремих випадках до збільшення бюджетних видатків. Граничні ціни за певними видами **ПОВ** зросли майже на **400 відс.** (ортези на колінний-гомілковостопний суглоб-стопу ОН.1.3.1.1.1), **крісел колісних – на 560 відс.** (модель PEGAZ багатофункціональна базова), окремих **засобів реабілітації – від 8,5 відс.** (ліжко ортопедичне) до **900 відс.** (подушка протипролежнева одношарова). За проведеними розрахунками, у разі встановлення обґрунтованих розмірів граничних цін на більшість ТЗР на 2017 рік **видатки бюджету були б нижчими щонайменше на 76,5 млн грн**, що дало б можливість забезпечити **більшу кількість осіб з обмеженими можливостями ТЗР і свідчить про неекономне використання бюджетних коштів.**

Зволікання із встановленням граничних цін на крісла колісні та засоби реабілітації призвело до затримки **на три**, а в окремих випадках **на 9 місяців** забезпечення осіб з інвалідністю цими видами ТЗР. Крім того, застосування розмірів граничних цін на 2017 рік до виробів, виготовлених у період дії наказу Мінсоцполітики від 29.01.2016 № 59 «Про організацію забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації» (у ред. з 02.12.2016), призвело до **неекономних витрат** державного бюджету – **47 млн гривень.**

У результаті підприємства, переважно недержавної форми власності, посилаючись на власну облікову політику, могли **маніпулювати складовими собівартості виробів з метою наближення відпускнуої ціни до встановлених граничних цін на 2017 рік.** Як наслідок, на окремих підприємствах при дотриманні встановлених **9 відс.** рентабельності **рівень накладних витрат досягав понад 3 тис. відс.** основної заробітної плати. При цьому Фонд, передбачивши в договорах умови щодо можливості перевірки формування калькуляцій собівартості виробів, фактично проводив їх лише камерально після

отримання актів виконаних робіт і реєстрів, а **факти зменшення відпускної ціни мали поодинокий характер.**

Мінсоцполітики на вимогу Державної регуляторної служби України нормативно впроваджено надмірне порівняно з провідними країнами Європи спрощення вимог до підприємств, що виготовляють /постачають ТЗР. Насправді, **запровадження добровільної сертифікації ТЗР серійного виробництва лише підвищило ризики втрати їх якості.** Внаслідок скасування вимоги щодо подання сертифікатів про повірку обладнання у 2017 році ТОВ «ТАНТА ПЛЮС» за шістьма позиціями вимірювальної техніки вона взагалі не проводилася.

Зазначені чинники створюють ризики **неповноцінної реабілітації 619,4 тис. осіб** з обмеженими можливостями, які перебувають на обліку в органах соціального захисту населення для забезпечення ТЗР, що ускладнює їх **інтеграцію в суспільство.**

Все перелічене вище **негативно вплинуло** на задоволення кількісної потреби та, незважаючи на збільшення обсягів бюджетних асигнувань на цю мету, **призвело до їх неекономного використання.**

3. Мінсоцполітики не виконано більшості рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту (звіт затверджено 14.07.2015 за № 12-3) щодо усунення проблем нормативно-правового та організаційного характеру, що призвело до неузгодженостей з чинним законодавством нормативно-правової бази, яка врегульовує питання забезпечення ТЗР, створило **ризики втрат бюджетних коштів, знизило ефективність їх використання, а також негативно вплинуло на повноту, своєчасність і якість** забезпечення ТЗР окремих категорій населення, тобто їх законні права було порушено. Зокрема:

- залишається актуальним питання удосконалення технічних можливостей ЦБІ з метою генерації детального розрахунку кількісної потреби в ТЗР. Це забезпечить економне та результативне використання бюджетних коштів, що виділяються із державного бюджету на цю мету, а відтак належний поточний контроль за таким процесом з боку всіх залучених органів. Водночас ризики у функціонуванні ЦБІ залежать не лише від його технічних особливостей, а й стану комп'ютерної техніки і програмного забезпечення та вміння працівників органів соціального захисту населення використовувати всі наявні можливості, коректно вносити дані про замовлення та фактичну видачу ТЗР підприємствами, які, як засвідчив аудит, маніпулюють цією інформацією. Водночас **відсутня достатня впевненість у достовірності показників звітності** про забезпечення окремих категорій населення ТЗР (форма 7), що складається органами соціального захисту населення. Є **високі ризики недостовірності даних звітності**, оскільки встановлено, що вона некоректно заповнюється;

- аудиторські рекомендації щодо поновлення в Порядку № 321 права дітей до 18 років на безоплатне забезпечення двома парами ортопедичного взуття на рік не були виконані, а умови такого забезпечення змінені шляхом

виключення із Порядку № 321 у ред. з 07.04.2018 норми про їх забезпечення двома парами індивідуальних ортезів на стопу на рік при плосковальгусних і плосковарусних деформаціях стоп, що **не узгоджується** із частиною третьою статті 26 **Закону України** від 26.04.2011 № 2402 «Про охорону дитинства» і **підвищує ризики зростання чисельності підлітків з інвалідністю** та, відповідно, **збільшує попит на ринку ортезів**. Так, якщо на початок 2017 року на обліку в органах соціального захисту населення перебувало 110,2 тис. дітей до 18 років із різними вадами, то на початок 2018 року їх чисельність зросла до **118,7 тис. дітей**;

- за безперервного процесу звернення окремих категорій осіб щодо забезпечення їх ТЗР згідно з Порядком № 321 підприємства, переважно державної форми власності, продовжували подальше виготовлення і видачу цих засобів понад обсяги укладених з Фондом договорів у поточному році та за відсутності нових договорів у наступному році. При цьому для отримання оплати за видані ТЗР за рахунок коштів державного бюджету в межах договору поточного року **підприємства** маніпулювали у ЦБІ датами видачі ТЗР, тобто **надавали недостовірну інформацію** Фонду про фактичну дату забезпечення осіб ТЗР. Зазначене призвело до **відстрочення права** осіб на наступну **своєчасну заміну ТЗР** і порушення **принципів бухгалтерського обліку** щодо «превалювання сутності над формою» та «повного висвітлення», визначених Законом України від 16.07.99 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Такі дії посадових осіб (Київське КЕПОП, директор Страшний С. А., Одеське КЕПОП, директори Лосева В. Є., Русавський О. П., Хмельницьке ДЕПОП, директор Ліщук І. В.) **мають ознаки кримінального правопорушення, встановленого статтею 366 Кримінального кодексу України**. Водночас, незважаючи на те, що такі факти є непоодинокими, їх встановлення можливе лише за результатами перевірок.

4. Мінсоцполітики не забезпечено ефективної роботи створених ним дорадчих органів (Комісії і Експертної комісії) своєчасності і обґрунтованості прийнятих цими комісіями рішень, що посилює **ризики виготовлення / постачання ТЗР неналежної якості, а також призвело до несвоєчасного забезпечення** осіб ТЗР, зокрема:

- **36 підприємств** включені до переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам на виготовлення, постачання, ремонт та технічне обслуговування ТЗР, **через півтора місяця і більше** з дати прийняття такого рішення Комісією, а перевірки на них проводилися **через чотири дні – сім місяців** відповідно, що призвело до **затримок з укладенням** договорів;

- не усунені правові прогалини Наказу № 610, які дають можливість забезпечувати ТЗР серійного виробництва у разі, якщо ціна, запропонована виробником, перевищує граничну, а також унеможливають з'ясування своєчасності надходження заявок підприємств до Мінсоцполітики та подання їх на розгляд Експертної комісії, а отже – термінів відстрочення забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР.

5. Мінсоцполітики і Фондом у порушення бюджетного законодавства не забезпечено в повному обсязі обґрунтованого планування видатків на забезпечення окремих категорій населення ТЗР за рахунок коштів державного бюджету за КПКВК 2507030, розподілу асигнувань у розрізі ТЗР та їх ефективного використання, зокрема:

- визначені Мінсоцполітики підходи до формування кількісної та вартісної потреби у ТЗР через невикористання можливостей ЦБІ та некоректне заповнення органами соціального захисту населення звітності щодо забезпечення окремих категорій населення ТЗР **не давали можливості сформуванню обґрунтованих та достовірних обсягів видатків з державного бюджету на цю мету.** Як наслідок, необґрунтоване планування, всупереч пункту 22 Порядку № 228, видатків на забезпечення осіб ТЗР призвело до завищення **вартісної потреби в ПОВ, за розрахунками, на 60 млн грн, що згідно з пунктом 3 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства;**

- наявна потреба, зібрана Фондом ще у жовтні 2016 року, впродовж 2017 року Мінсоцполітики та Фондом, незважаючи на зростання розмірів граничних цін на 2017 рік і необхідність обґрунтування перед Урядом додаткового виділення асигнувань на цю мету, **не коригувалася.** У результаті уточнені кошторисні призначення перевищували обсяги потреби **на 12,2 млн грн;**

- включені до бюджетного запиту та паспорта бюджетної програми 2507030 за напрямом «забезпечення окремих категорій населення ТЗР» результативні показники були несумісними між собою, базувалися на застарілих звітних даних, що є порушенням пункту 6 Загальних вимог. Лише окремі з них були відкориговані наприкінці року. При цьому виключення Мінсоцполітики за вимогою Мінфіну із паспорта всупереч абзацу другому пункту 5 Загальних вимог показників, що характеризують обсяги та структуру ресурсів, не узгоджується із пунктом 8 Загальних вимог, що **унеможливило оцінку вартісної потреби, у т. ч. за видами ТЗР;**

- надання Мінсоцполітики з грудня 2016 року Фонду права передбачати у договорах на забезпечення ТЗР і послугами з їх післягарантійного ремонту умови щодо закриття попередньої оплати **в термін до трьох місяців** після закінчення бюджетного року призвело до **зосередження Фондом на кінець 2017 року в дебіторській заборгованості 731,1 млн грн (51,5 відс. вартості договорів 2017 року, планова дата погашення – 20.03.2018), закриття якої відбувалося до кінця квітня 2018 року.** Як наслідок, Головним управлінням Державної казначейської служби України в м. Києві складено **10 протоколів** про порушення Фондом як розпорядником бюджетних коштів бюджетного законодавства. Крім того, з метою уникнення штрафних санкцій підприємствами повернено Фонду **3,2 млн грн передоплати, з них 0,8 млн грн – у 2018 році, що свідчить про відсутність обґрунтованих підстав для її перерахування;**

- **розподіл робочою групою Фонду (голова – заступник директора Фонду Кисляк І. О.) коштів між підприємствами для укладання договорів на**

забезпечення ТЗР і їх післягарантійний ремонт у 2017 році був довготривалим, проводився із самостійним виділенням пріоритетів за категоріями осіб і видів ТЗР та базувався у встановлених аудиторських випадках **на завищених даних про попередні замовлення, внесених підприємствами до ЦБІ**. Як наслідок, на дату проведення розподілу підприємствам **необґрунтовано** додатково розподілено **понад 58 млн грн** на забезпечення ТЗР. Крім того, Рахункова палата констатує наявність високого рівня ризику корупції при розподілі коштів між підприємствами, що зумовлено внесенням підприємствами недостовірних даних до ЦБІ та **ненаданням Фондом до аудиту окремих документів з цього питання**.

6. Фондом (директор Линдюк О.А.) не використовувалися наявні контрольні повноваження, внаслідок чого **не забезпечено в повному обсязі прийняття своєчасних і обґрунтованих управлінських рішень** на всіх етапах – від **формування умов договорів** на забезпечення ТЗР до їх **виконання** підприємствами. Незважаючи на те, що більшістю договорів передбачена **відповідальність** підприємств за неналежне виконання їх умов, **Фондом штрафні санкції практично не застосовувалися**, а за окремими договорами у частині **права накладання штрафів** за внесення підприємствами **недостовірних відомостей** про відкриття попередніх замовлень до ЦБІ застосувати їх **було юридично неможливо**. Це є **ознакою певного корупційного середовища і негативно позначилося на реалізації прав осіб на забезпечення ТЗР**, призвело до **неефективного використання бюджетних коштів і недоотримання загальним фондом державного бюджету пені та штрафів** за неналежне виконання підприємствами умов договорів на суму, за розрахунками, щонайменше **0,3 млн гривень**. Як наслідок, за договорами 2017 року несвоєчасно закрито попередню оплату в сумі **26,2 млн грн**, **чотирма підприємствами** видано ТЗР на суму **0,7 млн грн**, види яких не передбачено договорами. Зокрема:

- умовами договорів **не передбачено гарантійного терміну експлуатації ТЗР; відповідальності за порушення вимог Порядку № 37 і Порядку № 602** у частині правильності визначення функціональних можливостей особи при призначенні ПОВ, крісел колісних і засобів реабілітації; **вимоги щодо послідовного за датою видачі формування актів з реєстрами та термінів їх опрацювання** Фондом, що давало йому змогу **зволікати з їх підписанням у строк до одного місяця** і призводило до перерахунку на вимогу підприємств пені та штрафів за невиконання умов договорів за виставленими претензіями або взагалі їх уникнення. Так, сума повторної претензії, виставленої приватній фірмі «Теллус», зменшена внаслідок виключення суми неповерненої передоплати (3,5 млн грн) з 3595,6 тис. грн до 449,7 тис. грн, яку підприємство відмовилося сплатити з посиланням на своєчасне надання відповідних актів;

- окремі підприємства **через недостатній контроль з боку Фонду та незастосування штрафів** за невиконання окремих умов договорів **порушували** визначений Порядком № 321 **20-денний термін виготовлення ПОВ на один–сім місяців**, а також черговість при видачі ТЗР; включали до

актів з реєстрами видані ТЗР померлим особам, що призвело до повернення Фонду 257,7 тис. грн; надавали неналежно оформлені документи для підтвердження обґрунтованості вартості виданих ТЗР, зокрема незатверджені калькуляції, що унеможливило встановлення дати їх видачі.

7. Органами соціального захисту населення не забезпечено дотримання чинного законодавства у сфері забезпечення осіб ТЗР. Як наслідок, факти порушень у частині ведення обліку осіб з обмеженими можливостями, повернення та списання ТЗР, заповнення особових карток і складання електронних направлень, а також формування кількісної потреби у ТЗР, незважаючи на регулярність заходів Мінсоцполітики із підвищення кваліфікації кадрів і перевірок їх роботи, мають системний характер. Це створило ризики несвоєчасного забезпечення ТЗР осіб, які мають на це право, призвело до неналежного формування звітності з питань забезпечення та неефективного управління лише двома об'єктами (управлінням соціального захисту населення Соборної районної у м. Дніпрі ради і управлінням праці та соціального захисту населення Індустріальної районної у м. Дніпрі ради) матеріальними активами, придбаними коштом державного бюджету, на суму 178,9 тис. гривень. Разом з тим відсутність належного контролю за діяльністю МСЕК створює ризики необ'єктивного прийняття ними рішень щодо забезпечення осіб з інвалідністю конкретними видами ТЗР та неекономного використання бюджетних коштів.

За таких умов зміна з 07.04.2018 механізму забезпечення ТЗР, а також запровадження компенсації за окремі їх види без внесення відповідних змін до низки нормативно-правових актів з цього питання, положень органів соціального захисту населення та територіальних відділень Фонду в частині покладання на них нових повноважень і без практичного адаптування нового порядку призвели до відстрочення вже у 2018 році майже на півроку забезпечення окремих категорій населення ТЗР. Така ситуація, якщо не усунути недоліки в роботі органів соціального захисту населення та ЦБІ, може створити ризики неефективного використання бюджетних коштів, несвоєчасного забезпечення осіб ТЗР і ненадання їм компенсації.

8. За результатами проведеного аудиту Рахункова палата рекомендує Кабінету Міністрів України розглянути питання щодо:

- підготовки і подання на розгляд Верховної Ради України законопроекту про внесення змін до Закону про реабілітацію в частині виключення із частини сімнадцятої статті 26 норми про ліцензування діяльності протезно-ортопедичних підприємств, посилення на Декрет Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію», який у зв'язку із закінченням строку дії втратив чинність з 01.01.2018; внесення змін до абзаців третього–четвертого частини другої статті 41 у частині уточнення органів, що забезпечують формування та підтримання інформаційних ресурсів у сфері реабілітації осіб з інвалідністю;

- приведення Положення про централізований банк даних з проблем інвалідності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 121, у відповідність із фактичним виконанням Мінсоцполітики, Фондом, підприємствами і органами соціального захисту населення функцій операторів ЦБІ;

- упорядкування переліку визначених Порядком № 321 пріоритетних видів ТЗР, на які спрямовуються бюджетні кошти, та забезпечення його відповідності категоріям осіб, які потребують забезпечення ТЗР;

- зобов'язання МОЗ посилити контроль за діяльністю МСЕК, ЛКК у частині визначення потреби осіб з інвалідністю у забезпеченні конкретним видом ТЗР;

- можливості передачі МОЗ повноважень щодо безкоштовного забезпечення відповідно до частини третьої статті 26 Закону України від 26.04.2011 № 2402 «Про охорону дитинства» дітей до 18 років ТЗР;

- зобов'язання Мінекономрозвитку, Мінсоцполітики та Державної регуляторної служби України забезпечити включення до Кваліфікаційних вимог умов щодо подання документів, що характеризують фінансовий стан підприємства, сертифікатів відповідності на ТЗР, перевірку обладнання, підтвердження атестації лікарів, проходження навчання фахівцями, безпосередньо задіяними у виготовленні протезів (ортезів), наявність необхідного обладнання, у т. ч. орендованого, інформації щодо запропонованої відпускну ціни ТЗР, потужності обладнання, що буде використовуватися для виготовлення ТЗР, а також договорів поставок у разі закупівлі ТЗР або комплектуючих у інших компаніях;

- притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні вимог законодавства та неефективному використанні бюджетних коштів.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики забезпечити усунення виявлених в ході аудиту недоліків та виконати надані за результатами аудиту рекомендації:

- підготувати та подати на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції про внесення змін до:

- Закону про реабілітацію в частині виключення із частини сімнадцятої статті 26 норми про ліцензування діяльності протезно-ортопедичних підприємств, посилення на Декрет Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію», який у зв'язку із закінченням строку дії втратив чинність з 01.01.2018; внесення змін до абзаців третього – четвертого частини другої статті 41 у частині уточнення органів, що забезпечують формування та підтримання інформаційних ресурсів у сфері реабілітації осіб з інвалідністю;

- Положення про централізований банк даних з проблем інвалідності щодо приведення у відповідність із фактичним виконанням Мінсоцполітики, Фондом, підприємствами і органами соціального захисту населення функцій операторів ЦБІ;

- Порядку № 321 з метою впорядкування переліку визначених пріоритетних видів ТЗР, на які спрямовуються бюджетні кошти, і забезпечення його відповідності категоріям осіб, які потребують забезпечення ТЗР;

- внести зміни до Наказу № 871 у частині встановлення термінів включення підприємств до переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам на виготовлення, постачання, ремонт та технічне обслуговування ТЗР, після надання рекомендацій Комісією, граничних строків проведення перевірок на підприємствах з дати прийняття такого рішення;

- у Кваліфікаційних вимогах, затверджених Наказом № 871, передбачити подання документів, що характеризують фінансовий стан підприємства, сертифікатів відповідності на ТЗР, перевірку обладнання, підтвердження атестації лікарів, проходження навчання фахівцями, безпосередньо задіяними у виготовленні протезів (ортезів), наявність необхідного обладнання, у т.ч. орендованого, інформації щодо запропонованої відпускної ціни ТЗР, потужності обладнання, що буде використовуватися для виготовлення ТЗР, а також договорів поставок у разі закупівлі ТЗР або комплектуючих у інших компаніях;

- внести зміни до Положення про Експертну комісію в частині встановлення термінів подання документів і їх розгляду Експертною комісією; уточнення переліку документів, що обґрунтовують необхідність забезпечення особами ТЗР за ціною, що перевищує граничну, із чітким розмежуванням вимог залежно від видів ТЗР і способу виробництва, встановлення порядку дій уповноважених органів щодо відстеження виконання рішень Експертної комісії та своєчасного забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР у разі прийняття позитивних рішень, а також приведення у відповідність із чинним законодавством застосованих термінів «інвалід», «дитина-інвалід»;

- забезпечити прискорене доопрацювання ЦБІ, а також посилений контроль за своєчасністю та коректністю внесення даних до ЦБІ підприємствами і органами соціального захисту населення;

- визначити порядок формування та ведення електронного каталогу-класифікатора;

- забезпечити детальне попереднє вивчення проектів нормативно-правових актів у разі необхідності зміни розмірів граничних цін та ТЗР і своєчасне їх затвердження;

- спільно з Фондом і залученими фахівцями, зокрема УкрНДПротезуванням, підготувати для органів соціального захисту населення детальний перелік ТЗР із граничними цінами на них без об'єднання у групи;

- відпрацювати єдині методологічні підходи до формування показників кількісної та вартісної потреби та забезпечити достатній контроль за своєчасним коригуванням і достовірністю її обсягів;

- посилити контроль за плануванням видатків за КПКВК 2507030 у частині забезпечення окремих категорій ТЗР і станом їх здійснення, визначити порівняльні результативні показники, які б давали можливість оцінити обґрунтованість формування та задоволення потреби за видами ТЗР;

- забезпечити дотримання бюджетного законодавства при підготовці бюджетного запиту, складанні паспорта бюджетної програми і внесенні даних до звіту про його виконання;
- врахувати недоліки, які мали місце у питаннях передоплати, в умовах договорів 2017 року при організації забезпечення ТЗР за новим механізмом;
- змінити підходи до формування звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2507030 у частині забезпечення окремих категорій населення ТЗР з метою дотримання причинно-наслідкового зв'язку між виділеними асигнуваннями та виданими ТЗР;
- посилити контроль за виконанням органами соціального захисту населення покладених на них завдань та функцій з питань забезпечення окремих категорій населення ТЗР та послугами з післягарантійного ремонту;
- притягнути до відповідальності осіб, винних у порушенні вимог законодавства, неефективному використанні бюджетних коштів;
- врахувати ідентифіковані під час аудиту ризики при реалізації нового механізму забезпечення окремих категорій населення ТЗР, визначити засоби управління ними, посадових осіб, відповідальних за кожний напрям, регулярний їх моніторинг та переоцінку.

Рахункова палата інформує Національну поліцію України про виявлені ознаки кримінального правопорушення, встановленого статтею 366 Кримінального кодексу України, у частині маніпулювання Київським КЕПОП (директор Страшний С. А.), Одеським КЕПОП (директори Лосєва В. Є., Русавський О. П.) і Хмельницьким ДЕПОП (директор Ліщук І. В.) датами видачі ТЗР, що призвело до відстрочення права осіб на наступну своєчасну заміну ТЗР і порушення принципів бухгалтерського обліку.

Рахункова палата рекомендує Міністру соціальної політики України у місячний термін організувати проведення службового розслідування у частині:

- встановлення відповідальних за підготовку та видання наказу Мінсоцполітики від 29.01.2016 № 59 «Про організацію забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації», зі змінами (у ред. з 28.03.2017 і з 16.06.2017), як акта, що збільшив видатки бюджету. Поінформувати Рахункову палату щодо результатів проведеного розслідування і повноти вжитих заходів; задокументовані факти, де вбачаються ознаки правопорушень, передати Національному антикорупційному бюро України або іншим правоохоронним органам згідно з компетенцією;

- перевірки стану виконання договору на 2017 рік між Фондом соціального захисту інвалідів і приватною фірмою «Теллус», що не був наданий до аудиту посадовими особами Фонду соціального захисту інвалідів на запит контрольної групи Рахункової палати. Повідомити Рахункову палату про вжиті заходи і притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства, та за наявності підстав поінформувати правоохоронні органи;

- фактів завищення вартісної потреби в протезно-ортопедичних виробках на 2017 рік. Повідомити Рахункову палату про вжиті заходи і притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства.

1. ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ

1.1. Підстава для аудиту

Право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, гарантується державою, зокрема за рахунок бюджетних та інших джерел соціального забезпечення (ст. 46 Конституції України).

Соціальні, матеріальні гарантії забезпечення соціального захисту осіб з інвалідністю, зокрема з питань забезпечення ТЗР, закріплені чинним законодавством (Закон № 875, Закон про реабілітацію, Закон України від 22.10.1993 № 3551 «Про статус ветеранів війни і гарантії їх соціального захисту», Закон України від 20.10.2014 № 1706 «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», Закон України від 26.04.2011 № 2402 «Про охорону дитинства» тощо, іншими нормативно-правовими актами, а також Конвенцією про права осіб з інвалідністю, ратифікованою Законом України від 16.12.2009 № 1767).

Зокрема, згідно зі статтею 20 цієї Конвенції держави-учасниці вживають ефективних заходів для забезпечення індивідуальної мобільності осіб з інвалідністю з **максимально можливим ступенем** їхньої самостійності, зокрема шляхом сприяння індивідуальній мобільності осіб з інвалідністю **вибраним ними способом, у вибраний час та за доступною ціною; спонукання підприємств, що займаються виробництвом засобів, які полегшують мобільність, пристроїв та допоміжних технологій, до врахування всіх аспектів мобільності** таких осіб.

Статтею 26 Закону про реабілітацію закріплено гарантію держави щодо розробки, виробництва ТЗР та безкоштовного забезпечення ними, а також послугами з післягарантійного ремонту у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (Порядок № 321), осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю за їх індивідуальними заявками у вигляді грошової допомоги для оплати вартості виданих виробів та наданих послуг шляхом безготівкового перерахування коштів підприємствам, що виконали зазначені заявки та відповідають Кваліфікаційним вимогам. **Перелік ТЗР, визначений статтею 26 згаданого Закону та Порядком № 321, включає протезно-ортопедичні вироби, ортопедичне взуття, спеціальні засоби для самообслуговування та догляду; засоби для пересування; допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому; меблі та оснащення; спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією.** Забезпечення ТЗР у розрізі видів за договорами 2017 року наведено в Додатку 1.

Систему забезпечення окремих категорій населення ТЗР відповідно до статті 12 Закону про реабілітацію складають центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, які здійснюють

державне управління системою реабілітації, та **протезно-ортопедичні підприємства незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форми власності**. Взаємодію органів, залучених до системи забезпечення окремих категорій населення ТЗР, відображено у Додатку 2.

Підпунктом "б" пункту 9 статті 87 Бюджетного кодексу України видатки на державні програми соціальної допомоги, у т.ч. видатки на програму протезування, віднесено до видатків, що здійснюються з державного бюджету, а згідно з частиною другою статті 55 цього Кодексу такі видатки визнано захищеними.

Згідно з Законом України від 21.12.2016 № 1801 «Про Державний бюджет України на 2017 рік» головним розпорядником бюджетних коштів за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів», у т. ч. за напрямом «забезпечення окремих категорій населення ТЗР» **визначено Мінсоцполітики, її відповідальним виконавцем – Фонд.**

Аналіз свідчить, що на тлі скорочення чисельності населення України стабільно зростає частка осіб з інвалідністю (з 5 відс. на початок 2001 року до 6,2 відс. – 2017 року). При цьому кількість окремих категорій осіб, які перебували на обліку в органах соціального захисту населення для забезпечення ТЗР, упродовж трьох останніх років зростала значно швидшими темпами (з 526,4 тис. осіб на початок 2015 року до 619,4 тис. осіб – 2018 року), що зумовлено, зокрема, нормативним наданням постраждалим внаслідок АТО та дітям до 18 років права на безоплатне забезпечення ТЗР без встановлення їм інвалідності. Зазначене вимагало постійного збільшення обсягів асигнувань із державного бюджету на цю мету. **Так, за період 2015–2017 років із державного бюджету на забезпечення ТЗР за бюджетною програмою за КПКВК 2507030 спрямовано 3,6 млрд грн, з них у 2017 році – 1,6 млрд грн, або майже вдвічі більше обсягів асигнувань, виділених у 2015 році.**

Водночас через недоліки у формуванні кількісної та вартісної потреби у ТЗР та діючому механізмі забезпечення ними, на які вказувала Рахункова палата під час попереднього аудиту, рівень її задоволення залишався неповним, а ризики неекономного використання бюджетних коштів були надто високі. Так, питання ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення ТЗР розглядалося Рахунковою палатою у 2015 році (звіт від 14.07.2015 № 12-3), проте майже всі рекомендації щодо усунення нормативно-правових прогалин та організаційних недоліків, спрямованих на підвищення ефективності використання бюджетних коштів на цю мету, залишилися **нереалізованими.**

Все зазначене вище свідчить, що обрана тема є надзвичайно актуальною та соціально важливою.

1.2. Цілі аудиту

Цілями аудиту визначалося:

- проаналізувати реалізацію наданих Рахунковою палатою рекомендацій за результатами попереднього аудиту з метою оцінки їх

результативності;

- сприяти продуктивному, результативному, економному та законному використанню коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення ТЗР;

- сприяти удосконаленню механізму забезпечення окремих категорій населення ТЗР за рахунок коштів державного бюджету, надавши рекомендації щодо покращення нормативно-правової бази, організаційної структури та внутрішніх процесів.

1.3. Обсяг аудиту

Предмет аудиту:

- кошти загального фонду державного бюджету, виділені на забезпечення окремих категорій населення ТЗР за бюджетною програмою «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» у 2017 році (КПКВК 2507030, КЕКВ 2282) у сумі 1 629 441,9 тис. грн;

- законодавчі, нормативно-правові, розпорядчі та інші акти, управлінські рішення Мінсоцполітики і Фонду з організації забезпечення окремих категорій населення ТЗР, рішення Експертної комісії та Комісії;

- бюджетна, фінансова, статистична звітність; дані ЦБІ, первинні документи та документи бухгалтерського обліку; бюджетний запит, кошторис, паспорт бюджетної програми, звіт про її виконання, розподіл обсягів бюджетних коштів за напрямками використання в розрізі ТЗР та підприємств; договори на забезпечення ТЗР і здійснення їх післягарантійного ремонту, акти виконаних робіт (наданих послуг), замовлення на виготовлення індивідуального засобу реабілітації, картки протезування; реєстри про видані особам з інвалідністю та іншим категоріям населення ТЗР, калькуляції собівартості та відпускної ціни ТЗР; особові справи окремих категорій населення, ІПР осіб з інвалідністю та інші документи, що стосуються забезпечення їх ТЗР;

- інші документи, що стосуються предмета аудиту.

Об'єктами аудиту обрані:

- Мінсоцполітики (головний розпорядник бюджетних коштів);
- Фонд (відповідальний виконавець бюджетної програми і розпорядник коштів нижчого рівня);

- протезно-ортопедичні підприємства різних форм власності як підприємства, які на виконання індивідуальних заявок окремих категорій населення та згідно з укладеними з Фондом договорами забезпечують цих осіб ТЗР, здійснюють їх ремонт, вносять до ЦБІ інформацію про видачу ТЗР та проведений післягарантійний ремонт (Хмельницьке ДЕПОП (м. Хмельницький), приватне підприємство «Форвард-Орто» (м. Тернопіль), ТОВ «ТАНТА ПЛЮС» (м. Дніпро);

- органи соціального захисту населення, які на територіальному рівні організовують роботу із забезпечення ТЗР окремих категорій населення (ведення обліку, формування направлень, складання потреби, статистичної

звітності) (управління соціальної політики Тернопільської міської ради, управління соціального захисту населення Хмельницької районної державної адміністрації, управління соціального захисту населення Соборної районної у м. Дніпрі ради; управління праці та соціального захисту населення Індустріальної районної у м. Дніпрі ради).

За результатами аудиту складено дев'ять актів без зауважень.

1.4. Методика та методи аудиту

Під час аудиту використані загальні рекомендації з проведення аудиту ефективності використання державних коштів, затверджені постановою Колегії Рахункової палати від 12.07.2006 № 18-4, а також матеріали пілотного аудиту ефективності, рішення Рахункової палати від 13.09.2017 № 18-4.

У ході аудиту основна увага приділена питанням законного, продуктивного, результативного та економного використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення окремих категорій населення ТЗР. Разом з тим, враховуючи, що обрана тема аудиту є складною і потребує комплексного підходу, додатково використані елементи аудиту відповідності.

Під час аудиту застосовані такі методи:

- аналіз нормативно-правових, адміністративних, розпорядчих актів та документів, що визначають порядок використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення ТЗР;
- аналіз показників паспорта бюджетної програми за КПКВК 2507030 на 2017 рік та звіту про його виконання в частині питань, що стосуються забезпечення окремих категорій населення ТЗР;
- аналіз обґрунтованості планування Мінсоцполітики та Фондом видатків на цю мету; даних ЦБІ та стану ведення обліку окремих категорій населення для забезпечення ТЗР;
- перевірка обґрунтованості та своєчасності видачі окремим категоріям населення ТЗР; відповідності підприємств-кандидатів Кваліфікаційним вимогам; оцінка рішень Експертної комісії та Комісії;
- аналіз фактичної (планової) собівартості ТЗР та рівня рентабельності;
- аналіз показників фінансової, бюджетної та статистичної звітності з питань аудиту; перевірка документів первинного бухгалтерського обліку;
- аналіз методів організації роботи об'єктів аудиту;
- тестування своєчасності та обґрунтованості проведених операцій на підставі сформованих вибірок за видами ТЗР;
- опрацювання матеріалів ЗМІ, Інтернет-видань;
- отримання письмових та усних пояснень посадових осіб об'єктів аудиту.

2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

2.1. Оцінка стану реалізації Міністерством соціальної політики України бюджетної програми за напрямом «забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації»

2.1.1. Мінсоцполітики не виконано більшості рекомендацій Рахункової палати щодо усунення проблем нормативно-правового та організаційного характеру, що призвело до неузгодженостей нормативно-правової бази, яка врегульовує питання забезпечення ТЗР, із чинним законодавством, створило ризики втрат бюджетних коштів, зниження ефективності їх використання, а також негативно вплинуло на повноту, своєчасність та якість забезпечення ТЗР окремих категорій населення.

2.1.1.1. Законодавча база.

Рахункова палата у 2015 році провела аудит ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення ТЗР, за результатами якого рекомендувала Кабінету Міністрів України і Мінсоцполітики розглянути питання вдосконалення нормативно-правової бази та організаційної складової механізму забезпечення окремих категорій населення ТЗР.

2.1.1.2. Виявлений стан справ і висновок.

Упродовж 2015–2017 років не забезпечено:

❖ удосконалення нормативно-правової бази, що врегульовує питання забезпечення ТЗР, зокрема:

✓ Комітетом Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю не підтримані, а Кабінетом Міністрів України відкликані 14.04.2016 і 03.10.2017 законопроекти від 23.02.2016 № 4136 і від 04.05.2016 № 4588 про внесення змін до Закону про реабілітацію, зокрема, в частині виключення: із частини сімнадцятої статті 26 норми про ліцензування діяльності протезно-ортопедичних підприємств, що не узгоджується з статтею 7 Закону України від 02.03.2015 № 222 «Про ліцензування видів господарської діяльності», згідно з якою така діяльність не відноситься до видів, що підлягають ліцензуванню;

✓ Кабінетом Міністрів України **не забезпечено включення до затвердженого** наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 01.02.2005 № 28 на виконання вимог Декрету Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію» **Переліку продукції**, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, **ТЗР та комплектуючих до них**, що виготовляються в умовах серійного виробництва. У 2018 році згадані нормативно-правові акти втратили чинність¹.

---

¹ Декрет втратив чинність з 01.01.2018 у зв'язку із закінченням строку дії, а Перелік визнано таким, що втратив чинність з 16.03.2018 згідно з наказом Мінекономрозвитку від 26.01.2018 № 93.

Отже, на сьогодні сертифікація таких виробів є добровільною, що унеможливило б реалізацію частини одинадцятої статті 26 Закону про реабілітацію з цього питання, а затверджений Мінсоцполітики з метою її реалізації наказом від 23.12.2010 № 410 Порядок проведення сертифікації технічних засобів реабілітації потребує визнання таким, що втратив чинність.

Довідково. Згідно із постановою Верховної Ради України від 20.03.2018 № 2353 прийнятий за основу Закон України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо технічних регламентів та оцінки відповідності (реєстр. № 6235, доопрацьований), яким пропонується, зокрема, виключити із Закону про реабілітацію норми щодо обов'язкової сертифікації в умовах серійного виробництва;

✓ Мінсоцполітики **на вимогу Державної регуляторної служби**², а також враховуючи доручення Кабінету Міністрів України щодо дерегуляції та полегшення підприємствам-кандидатам доступу до сфери виготовлення, постачання і ремонту ТЗР за рахунок коштів державного бюджету, замість внесення змін до Наказу № 215 у частині встановлення порядку подання документів та деталізації їх переліку, затверджено Наказ № 871. Нормами Наказу № 871 максимально спрощено вимоги до підприємств та значно скорочено перелік документів³, що подаються ними на розгляд Комісії. Наприклад, аудит в ТОВ «ТАНТА ПЛЮС», що включено до Переліку підприємств в частині постачання крісел колісних Flaer 19 і Flaer 32, а також їх ремонту засвідчив, що у 2017 році внаслідок скасування вимоги щодо подання сертифікатів про перевірку за шістьма позиціями вимірювальної техніки така перевірка взагалі не проводилася (сертифікати чинні до 29.12.2016 і до 10.02.2017 відповідно). Аналогічно після відміни вимоги щодо підвищення кваліфікації за напрямом діяльності один раз на три роки фахівців, безпосередньо задіяних у виготовленні протезів (ортезів), окремі підприємства не забезпечували навчання всіх або окремих працівників. Наприклад, у ТОВ «Арвітум» відсутні фахівці для виготовлення ортезів на стопу та ортопедичного взуття за технологією 2D- і 3D - сканування (жоден не проходив навчання з цього питання), а два із чотирьох видів обладнання, що буде використовуватися для їх виготовлення, передане в оренду ТОВ «Ортсабо-СЦР».

Спрощення вимог до підприємств та добровільна сертифікація ТЗР серійного виробництва також підвищило **ризик спрямування державних коштів** у фінансово нестабільні підприємства. Це може призвести до їх втрати, негативно вплинути на повноту і своєчасність забезпечення окремих категорій населення ТЗР, а також **якість та повноту відновлення** працездатності осіб з

² Рішення Державної регуляторної служби України від 10.05.2016 № 5 «Про необхідність усунення Міністерством соціальної політики України порушень принципів державної регуляторної політики згідно з вимогами Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» про рекомендації визнання таким, що втратив чинність Наказу № 215.

³ Зокрема, виключено подання копій документів, що характеризують фінансовий стан підприємства, співпрацю з підприємствами-виробниками ТЗР у разі постачання, з лікарнями; про наявність обладнання для виготовлення ТЗР, у т. ч. орендованого, та даних щодо його перевірки.

обмеженими можливостями та їх інтеграції в суспільство. **Як свідчить світовий досвід, компанії у країнах Європи (Іспанія, Швеція, Швейцарія) та США здійснюють свою діяльність з виробництва ТЗР для осіб з інвалідністю на підставі сертифікатів⁴.**

2.1.1.2.1. Рекомендації.

Рахункова палата повторно рекомендує Кабінету Міністрів України, Мінекономрозвитку, Мінсоцполітики та Державній регуляторній службі України у Кваліфікаційних вимогах передбачити подання документів, що характеризують фінансовий стан підприємства, відповідних сертифікатів на ТЗР, перевірку обладнання, підтвердження атестації лікарів, проходження навчання фахівцями, безпосередньо задіяними у виготовленні протезів (ортезів), і наявності необхідного обладнання, у т.ч. орендованого;

✓ Мінсоцполітики не внесено зміни до Положення про Експертну комісію, що створює корупційні ризики неоднозначного застосування його норм. Зокрема, і надалі не встановлено терміни подання підприємствами документів і їх розгляду, що створює умови для відстрочення отримання ТЗР особами з інвалідністю; чітко не визначено переліку документів, що подаються залежно від виду ТЗР⁵. Крім того, наказ у частині термінів «інвалід», «дитина-інвалід» не приведений у відповідність із чинним законодавством.

2.1.1.2.2. Рекомендації.

Рахункова палата повторно рекомендує Мінсоцполітики внести зміни до Положення про Експертну комісію.

✓ Зміни, що вносилися до Порядку № 321, не стосувалися пропозицій з його удосконалення, запропонованих Рахунковою палатою за результатами попереднього аудиту. Зокрема, щодо встановлення залежності кількості звернень осіб до підприємств від обсягів бюджетних коштів, що виділяються на цю мету, запровадження відомчої звітності про забезпечення підприємствами за рахунок власних коштів осіб ТЗР та коректності відображення операцій з видачі в ЦБІ. Ця пропозиція у зв'язку з внесенням постановою Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 № 238 змін до Порядку № 321 (набули чинності з 07.04.2018), згідно з якими запроваджено новий механізм забезпечення ТЗР окремих категорій населення шляхом забезпечення їх у порядку черговості ТЗР згідно з укладеними органами соціального захисту населення три/двосторонніми договорами з особами з інвалідністю та/або підприємствами, які відповідають Кваліфікаційним вимогам, а також виплати компенсації за самостійно придбані особами окремі їх види, втратила актуальність.

Водночас невжиття Мінсоцполітики заходів із виконання згаданої рекомендації і нормативно врегульований безперервний процес звернення осіб

---

⁴ Надавалися підприємствами для підтвердження їх відповідності Кваліфікаційним вимогам на забезпечення ТЗР іноземного виробництва;

⁵ Згідно абзацами другим – четвертим пункту 8 для ПОВ та згідно абзацами п'ятим – одинадцятим пункту 8 для меблів та оснащення, допоміжних засобів особистої гігієни, засобів для пересування, допоміжних засобів для особистої рухомості, переміщення.

до підприємств згідно з Порядком № 321 для забезпечення ТЗР зумовлює подальше їх виготовлення і видачу підприємствами переважно державної форми власності понад обсяги укладених з Фондом договорів поточного року та за відсутності нових договорів у наступному році. При цьому для отримання оплати за видані ТЗР за рахунок коштів державного бюджету у межах договору поточного року підприємства маніпулювали у ЦБІ датами видачі ТЗР. Так, аудит засвідчив, що згідно з картою протезування особи з інвалідністю Я. В. П. фактична дата видачі Хмельницьким ДЕПОП системи протезів верхніх кінцівок вартістю 13,9 тис. грн – 22.12.2016, хоча у ЦБІ замовлення в межах договору від 11.04.2017 відкрито 04.01.2017, а дата видачі – 11.04.2017.

Крім того, внутрішнім аудитом Мінсоцполітики, проведеним у березні-квітні 2018 року, встановлено випадки виготовлення та видачі: Одеським КЕПОП за направленнями 2017 року окремих категоріям осіб ПОВ на суму 1084,4 тис. грн понад обсяги укладеного з Фондом договору на 2017 рік; за направленнями 2018 року – на суму 3815,6 тис. грн за відсутності договору на 2018 рік, Київським КЕПОП за направленнями 2018 року – на суму 10318,6 тис. грн відповідно. При цьому Київським КЕПОП у ЦБІ відображені не дати видачі 2787 од. ТЗР на суму 13448,2 тис. грн, а дати прийняття актів Фондом.

Такі факти призвели до **відстрочення права осіб на наступну своєчасну заміну ТЗР і порушення принципів бухгалтерського обліку** щодо «превалювання сутності над формою» та «повного висвітлення», визначених Законом України від 16.07.99 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Такі дії посадових осіб мають ознаки кримінального правопорушення, **встановленого статтею 366 Кримінального кодексу України**. Водночас при тому, що такі факти є **непоодинокими**, їх встановлення **можливе лише за результатами перевірок**.

Як наслідок, у бухгалтерському обліку підприємств рахується дебіторська заборгованість Фонду на суму виданих ТЗР понад суму договору поточного року, а у обліку Фонду кредиторська заборгованість відсутня, оскільки її відображення спричинить порушення бюджетного законодавства за взяття зобов'язань понад кошторисні призначення. Станом на 01.05.2018 забезпечення ТЗР за новим механізмом **не розпочато**.

Пропозиції щодо поновлення у Порядку № 321 права дітей до 18 років на безоплатне забезпечення двома парами ортопедичного взуття на рік не були виконані, а умови такого забезпечення змінені шляхом виключення норми про їх забезпечення двома парами індивідуальних ортезів на стопу на рік при плосковальгусних і плосковарусних деформаціях стоп (абзац шостий пункту 35 Порядку № 321 в ред. з 07.04.2018). Крім того, для всіх категорій осіб виключено право на забезпечення ортезів на стопу безшарнірних (розділ 3 Переліку ТЗР, якими забезпечуються особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та інші окремі категорії населення, що є додатком 1 до Порядку № 321 в ред. з 07.04.2018). Робочими групами Мінсоцполітики за результатами проведених упродовж 2017 року перевірок у Структурних підрозділах соціального захисту населення Київської міської, Івано-Франківської, Житомирської, Хмельницької

обласних держадміністрацій з'ясовано, що відміна норми про забезпечення дітей до 18 років ортопедичним взуттям призвела до значного зростання потреби в ортезах на стопу, яку ліквідовано шляхом скасування у 2018 році норми щодо забезпечення цим виробом.

Водночас позбавлення права дітей до 18 років на забезпечення з профілактичною метою ТЗР не узгоджується із частиною третьою статті 26 Закону України від 26.04.2011 № 2402 «Про охорону дитинства», створює ризики збільшення загальної кількості осіб з інвалідністю та спонукало зростання попиту на ринку ортезів.

2.1.1.2.3. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Кабінету Міністрів України розглянути можливість передачі МОЗ повноважень щодо безкоштовного забезпечення дітей до 18 років ТЗР.

✓ Не внесено зміни до Положення про централізований банк даних з проблем інвалідності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 121. Як наслідок, і надалі на Мінсоцполітики як оператора центрального рівня згідно з підпунктом 3 пункту 7 цього Положення покладено невластиві повноваження із формування замовлення на видачу протезних виробів; ведення реєстру виданих ТЗР; внесення відомостей про укладені договори щодо надання ПОВ; виготовлення, постачання та проведення ремонту ТЗР, виготовлених за індивідуальним замовленням, зокрема, складного протезування. Крім того, до повноважень операторів банку даних місцевого рівня – структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської держадміністрацій згідно з абзацом третім підпункту 1 пункту 8 віднесено внесення відомостей про видачу особам з інвалідністю ТЗР, при тому, що фактично ці органи лише видають повернені або отримані за рахунок гуманітарної допомоги ТЗР.

Натомість Мінсоцполітики наказом від 14.12.2016 № 1530 затверджено Порядок обміну інформацією між операторами сфер управління Мінсоцполітики у ЦБІ, яким, зокрема у частині ТЗР визначено перелік фактичних користувачів (Фонд, підприємства, структурні підрозділи Мінсоцполітики, органи соціального захисту населення) та їх функції, який відсутній у публічному доступі.

Як наслідок, існує невідповідність в частині органів, що забезпечують формування та підтримання інформаційних ресурсів у сфері реабілітації осіб з інвалідністю (ЦБІ), визначених статтею 41 Закону про реабілітації (абзац третій частини другої), згаданим вище Положенням про ЦБІ і фактичним станом справ, визначеним Порядком обміну.

2.1.1.2.4. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує привести норми Положення про ЦБІ у відповідність із фактичним виконанням Мінсоцполітики, Фондом, органами соціального захисту населення та підприємствами функцій операторів ЦБІ.

✓ Залишається актуальним питання удосконалення технічних можливостей ЦБІ. За бюджетною програмою за КПКВК 2501090

Мінсоцполітики на модернізацію та технічний супровід ЦБІ впродовж 2015–2017 років витрачено **4429,1 тис. грн**, передбачено на 2018 рік **3000 тис. гривень**. За цей період у ЦБІ розроблено підсистеми формування потреби у ТЗР, їх обліку і видачі залишків, післягарантійного ремонту ТЗР; актуалізовано процеси видачі ТЗР.

Проте його можливості не дозволяють здійснити, зокрема, генерацію детальної кількісної потреби в ТЗР. Формування звіту про потребу у ТЗР лише на поточну дату без обов'язкового вивантаження цих даних за звітний період унеможлиблює перевірку даних Фонду і органів соціального захисту населення щодо достовірності кількісної потреби в ТЗР. У звітах ЦБІ про видані направлення дані щодо забезпечення ПОВ, ортопедичним взуттям і ПМЗ відображаються узагальнено в розрізі областей без деталізації за видами ТЗР і назвою підприємства. Так, відповідно до даних ЦБІ за I квартал 2018 року видано 55899 направлень, з них 43240 направлень (або 77,4 відс.) – без зазначення виду ТЗР та назви підприємства, що буде його виробляти. Водночас покладання на показники квартальної звітності щодо забезпечення окремих категорій населення ТЗР (ф. 7), що складається органами соціального захисту населення, несе високі ризики недостовірності даних, що зумовлено встановленням численних фактів некоректного її заповнення, та призводить до порушення бюджетного законодавства.

Це унеможлиблює розрахунок достовірної кількісної потреби в них за видами, а отже економне та результативне використання бюджетних коштів, що виділяються із державного бюджету на цю мету, а також належний поточний контроль за цим процесом всіма залученими органами.

Крім того у ЦБІ не розроблено: режиму відображення дати заяви на забезпечення ТЗР та дати надходження направлення до підприємства, що не дозволяє відслідковувати стан їх обробки, перевіряти дотримання черговості при забезпеченні ТЗР; можливості формування підприємствами звіту про осіб, які були зняті з обліку; механізму формування звіту за категоріями осіб; функції контролю, що унеможливить використання одного направлення декілька разів і видачу ТЗР особам, знятим з обліку або у яких закінчився термін дії медичної довідки/направлення. Водночас аудит свідчить, що перелік недоліків у функціонуванні ЦБІ є ширшим і залежить не тільки від технічних особливостей, а й від вміння, зокрема, працівників органів соціального захисту населення використовувати всі його наявні можливості, а також робочого стану комп'ютерної техніки і програмного забезпечення.

У зв'язку зі зміною механізму забезпечення ТЗР виявлені недоліки не лише не втратили актуальність, а навпаки набули ще більшої ваги, оскільки питання визначення в умовах децентралізації обсягів бюджетних коштів, необхідних для задоволення потреби окремих категорій населення в ТЗР, залежатиме від повноцінного функціонування ЦБІ.

2.1.1.2.5. Рекомендації.

Оскільки успішне впровадження нового механізму забезпечення ТЗР та ефективність використання бюджетних коштів залежить від повноцінного

функціонування ЦБІ Рахункова палата повторно рекомендує першочергово забезпечити прискорене його доопрацювання.

2.1.2. Деякі зміни внесені впродовж 2016-2017 років до Порядку № 321 були малорезультативними, в окремих випадках декларативними, а в інших створили умови для несвоєчасного забезпечення окремих категорій осіб ТЗР.

2.1.2.1. Законодавча база.

Постанови Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 781, від 12.07.2017 № 491 щодо внесення змін до Порядку № 321.

Згідно з додатком до постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1057 «Про визначення сфер діяльності, в яких центральні органи виконавчої влади здійснюють функції технічного регулювання» на Мінсоцполітики покладено функції технічного регулювання в сферах соціального захисту, охорони праці та ТЗР (крім медичних виробів та допоміжних засобів до них). Порядок огляду виданих технічних та інших засобів реабілітації, якими забезпечені особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, інші особи, затверджений наказом Мінсоцполітики 23.03.2017 № 457, передбачає процедуру встановлення відповідності виданих заявникам ТЗР інформації щодо цих виробів, занесеної до ЦБІ, і проводиться групою з проведення огляду виданих ТЗР, що складається з представників органів соціального захисту населення, Фонду чи його територіальних відділень, за зверненням заявника до Мінсоцполітики щодо якості отриманого виробу та/або до структурних підрозділів соціального захисту населення з приводу дострокової заміни або ремонту ТЗР.

2.1.2.2. Існуючий стан справ і висновок.

✓ Норма щодо надання з 17.11.2016 Мінсоцполітики права проводити огляд виданих ТЗР, якими забезпечені особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, інші особи (абзац четвертий пункту 53 Порядку № 321), **через зволікання впродовж чотирьох місяців з прийняттям згаданого порядку** (наказ від 23.03.2017 № 457) і дев'яти місяців із затвердженням складу груп з проведення огляду виданих ТЗР у відповідних адміністративно-територіальних одиницях (наказ від 28.12.2017 № 2070) **була недієвою**, на дату аудиту жоден акт огляду з регіонів до Мінсоцполітики не надсилався, і **вилучена** із Порядку № 321 в ред. з 07.04.2018.

Натомість Порядком № 321 в ред. з 07.04.2018 **запроваджено термін «моніторинг забезпечення ТЗР та оцінка якості надання послуг особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі»**, здійснення якого покладається на органи соціального захисту населення, Фонд та його територіальні відділення, які у разі звернення осіб зі скаргами щодо невідповідності безпеки та функціональним властивостям ТЗР, якості послуг з їх післягарантійного ремонту, можуть надсилати їх Держлікслужбі (пункт 53). Разом з тим практична реалізація цієї норми вимагає часу для розроблення порядку здійснення моніторингу, а його ефективність залежатиме від своєчасності прийняття та належного виконання Держлікслужбою державного контролю за безпекою та функціональними властивостями

ТЗР, які є медичними виробами. Це створює істотні ризики невиконання цієї норми.

2.1.2.2.1. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики забезпечити своєчасне розроблення порядку здійснення моніторингу.

✓ Норма щодо запровадження реєстру ТЗР, комплектувальних виробів до них⁶ (абзац п'ятий пункту 53), яка мала на меті створення електронного реєстру ТЗР, комплектуючих до них для забезпечення інформаційного доступу осіб з інвалідністю, заінтересованих центральних органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання до розширеного переліку ТЗР, комплектуючих до них, що виготовляються, постачаються підприємствами за рахунок бюджетних коштів, **упродовж півтора року не набула практичної реалізації** та виключена із Порядку № 321 в ред. з 07.04.2018.

Довідково. Державною регуляторною службою України через зауваження суб'єктів господарювання відмовлено у погодженні (рішення від 22.02.2018 № 79) розробленого Мінсоцполітики Порядку включення та ведення згаданого реєстру.

Натомість включено норму щодо формування УкрНДІпротезування електронного каталогу-класифікатора ТЗР серійного виробництва, а також комплектувальних виробів для виготовлення ТЗР індивідуального виробництва, **без посилання на затвердження порядку його створення і ведення.**

2.1.2.2.2. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики нормативно врегулювати порядок формування та ведення електронного каталогу-класифікатора.

✓ Вилучення з Порядку № 321 в ред. з 17.11.2016 абзацу восьмого пункту 53 норми щодо пріоритетності спрямування бюджетних коштів за окремими їх видами (ПОВ, ПМЗ, крісла колісні, меблі (столи-парти, стійки-парти, стійки, ліжка, стінки шведські, матраци протипролежневі), допоміжні засоби для переміщення або переносу та **покладання на Мінсоцполітики повноважень щодо їх визначення без деталізації за видами зумовило самостійне прийняття Робочою групою Фонду відповідних рішень, що зазначено в Звіті нижче.**

Довідково. За поясненням Мінсоцполітики у 2017 році визначення пріоритетів здійснювалося шляхом затвердження Розподілу видатків за видами ТЗР (у відсотках).

До Порядку № 321 в ред. з 07.04.2018 повернено попередньо вилучену норму щодо визначення Кабінетом Міністрів України пріоритетів, однак обмежену лише трьома видами ТЗР (протези, ортези і крісла колісні). Водночас вилучення із переліку пріоритетних видів ТЗР згаданих вище видів меблів і ПМЗ створить ризик для практичної реалізації норми щодо першочергового забезпечення ними дітей з інвалідністю, позачергового – жінок після мастектомії, секторальної резекції молочної залози, квадрантектомії, та з вродженими вадами молочних залоз (абзац другий пункту 12).

⁶ Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 781.

2.1.2.2.3. Рекомендації

Рахункова палата рекомендує упорядкувати перелік пріоритетних видів ТЗР, на які спрямовуються бюджетні кошти, та забезпечити його відповідність категоріям осіб, які потребують забезпечення ТЗР.

✓ Норма щодо встановлення терміну формування електронного направлення на повторне забезпечення осіб та дітей з інвалідністю, інших осіб⁷ за два місяці до закінчення строку експлуатації попереднього виробу замість з наступного дня після його закінчення (пункт 21), мала на меті удосконалення процесу формування потреби у ТЗР, проте фактично органами соціального захисту населення не реалізується, про що зазначено у звіті нижче;

2.1.3. Видання нормативно-правових актів, що змінили підходи до формування граничних цін на 2017 рік, а також не враховували в окремих випадках технічні і конструктивні особливості ТЗР, створило умови для значного зростання їх розмірів на більшість видів ТЗР. Це негативно вплинуло на задоволення кількісної потреби та, незважаючи на збільшення обсягів бюджетних асигнувань на цю мету, призвело в окремих випадках до неекономного використання бюджетних коштів. У разі встановлення обґрунтованих розмірів граничних цін на більшість ТЗР на 2017 рік державі вдалося б зменшити видатки бюджету,⁸ за розрахунками, щонайменше на 76,5 млн грн, тобто через неналежне виконання посадовими особами своїх повноважень видатки бюджету збільшилися.

2.1.3.1. Законодавча база.

У періоді, що підлягав аудиту, граничні ціни на ТЗР для осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення визначалися згідно з Наказом № 59 зі змінами і доповненнями, затвердженими наказами Мінсоцполітики від 28.02.2017 № 299, від 06.06.2017 № 948 і від 17.11.2017 № 1828. Із внесенням згідно з наказом Мінсоцполітики від 01.11.2017 № 1260 змін до Наказу № 59 з 02.12.2016 вилучено посилання на конкретний рік дії ціни.

Мінсоцполітики наказом від 30.08.2016 № 950 встановлено, що оплату усіх ТЗР згідно з укладеними договорами з підприємствами Фонд має проводити за фактичною собівартістю з нормативом рентабельності не більше ніж 9 відс., але не вище граничних цін, затверджених Наказом № 59; ТЗР, ціна яких перевищує граничну – не більше 5 відс.; а для постраждалих внаслідок АТО, що не перевищує трикратну граничну ціну – не більше 5 відс.; послуг з ремонту – не більше ніж 10 відс. відповідно. Згідно з Положенням про Фонд **повноваження щодо формування пропозицій до граничних цін на ТЗР, з урахуванням проведеного моніторингу цін на сировину, комплектувальні вироби, і щорічне їх подання Мінсоцполітики покладено на Фонд.**

⁷ З ампутаційними куксами, вродженими вадами типу ампутаційних кукс або вкороченням кінцівок, жінок після мастектомії, секторальної резекції молочної залози, квадрантектомії та з вродженими вадами молочних залоз.

⁸ Різниця від порівняння фактичної відпускнуої ціни з граничною ціною конкретного ТЗР на 2016 рік, скоригованою на індекс цін виробників 116,8 відс., визначений постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2016 № 399 в ред. з 31.05.2017.

2.1.3.2. Виявлений стан справ і висновок.

Аудитом встановлено, що підготовка пропозицій до проектів змін до Наказу № 59 і формування граничних цін здійснювалася Фондом (колишній директор Артюх С. О.), як це визначено Положенням про Фонд, за участю Мінсоцполітики (заступник Міністра Федорович Н. В.). Аналіз пропозицій Фонду до формування граничних цін на ТЗР на 2017 рік та змін, внесених до Наказу № 59, засвідчив, що Мінсоцполітики підтримано проекти розмірів граничних цін на 2017 рік практично на всі види ТЗР, що були розраховані, за поясненням Фонду, шляхом коригування граничних цін на 2016 рік на індекс цін виробників (108,5 відс.), визначений згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2016 № 399, за винятком двох нових видів ПМЗ, гранична ціна яких повністю відповідала пропозиціям виробника – ОНВРЦ ТОВ «Ортек» (243 грн і 698 грн відповідно).

Проте, як встановлено аудитом, укрупнення від двох до дев'яти позицій ТЗР із встановленням єдиної ціни для групи дозволило при дотриманні прогнозного індексу цін виробників на 2017 рік за максимальною ціною у групі значно збільшити граничні ціни на решту видів. Як наслідок, гранична ціна на 2017 рік включеного до групи найдешевшого виробу збільшилася у 1,5–9 разів, порівняно з граничною ціною на 2016 рік. Це створило умови для його постачання у 2017 році за рахунок бюджетних коштів за однаковою із найдорожчим виробом ціною. Так, у групі «ортези на попереково-крижовий відділ хребта (бандажі, пояси, ремені)», що містить дев'ять позицій, гранична ціна на 2016 рік за видами коливалася від 881 грн до 1662 грн за одиницю, а гранична ціна на 2017 рік, незалежно від виду, становила 1803 грн і була розрахована шляхом коригування максимальної ціни у групі (1662 грн) на індекс цін виробника. Тобто фактично гранична ціна на 2017 рік для окремих видів збільшилася у **2,1 рази. Водночас пояснення Фонду, що критерієм відбору виробу слугував «максимальний упродовж 2014–2016 років обсяг замовлення на нього» здебільшого **не відповідало дійсності**.**

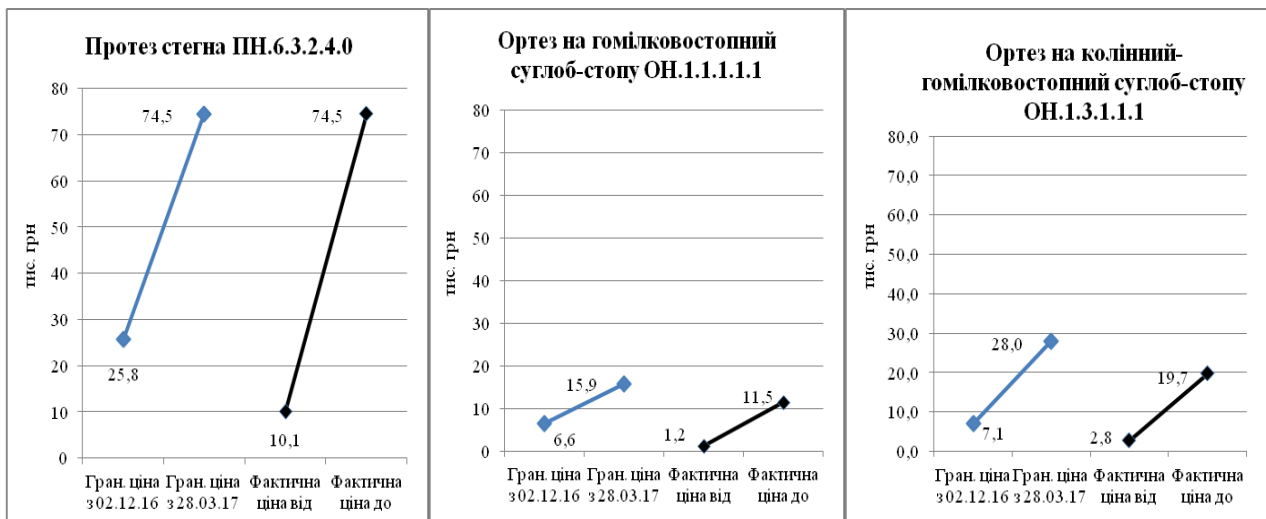
Так, для розрахунку ціни на групу «ортези лікоть-зап'ясток-кисть» із дев'яти позицій, у розрізі яких вона коливалася від 2994 грн (О.В.1.8.5) до 7839 грн (О.В.1.8.1.7), застосована максимальна ціна, при тому що впродовж 2014–2016 років виготовлено лише дев'ять таких виробів, на відміну від виробу (О.В.1.8.1 Д), вартістю 4831 грн (випущено 153 одиниць). Гранична ціна на згадану групу на 2017 рік розрахована у розмірі 8505 грн, що у **2,6 рази вище ціни найдешевшого виробу і в 1,6 рази – найпопулярнішого** (О.В.1.8.1 Д).

Так, аналіз даних вибірки із ЦБІ засвідчив, що фактична ціна на виріб О.В.1.8.1 Д, що видавався у 2017 році, коливалася від 2052,5 грн (Полтавське КЕПОП 07.04.2017) до 8505 грн (ТОВ «СИГМА-ОРТО» 16.11.2017), з поступовим зростанням з II півріччя 2017 року і наближенням до граничних до кінця року. При цьому найнижчі фактичні ціни на цей виріб спостерігалися у I півріччі 2017 року та у державних (казенних) підприємствах (Полтавське КЕПОП, Харківське державне дослідне протезне підприємство (від

3165,1 грн до 4390,6 грн). Для розрахунку ціни на ортези на колінний-гомілковостопний суглоб-стопу застосована максимальна ціна за групою із семи позицій, при коливанні цін на них від 7147 грн (випущено 6715 од.) до 25796 грн (341 одиниць). Як наслідок, гранична ціна за цією групою на 2017 рік становила 27989 грн, що у **3,6 раза вище ціни** найдешевшого та найпопулярнішого виробу. Водночас для розрахунку граничної ціни для групи «ортези на гомілковостопний суглоб-стопу», що складається із шести позицій, Фондом застосовано другу після максимальної ціну за виріб «системні гомілковостопні шарніри, шини до системних гомілковостопних шарнірів, системні шини стегна» – 15864 грн (257 од.), що у **2,4 раза вище** ціни найдешевшого й найпопулярнішого виробу (6630 грн) (випущено – 5026 одиниць). Так, за наведеними вище прикладами, у разі застосування обґрунтованих граничних цін на 2017 рік для ПОВ вдалося б зменшити **видатки на 2,1 млн гривень**.

Динаміку граничних та фактичних цін на окремі ПОВ наведено на графіку 1.

Графік 1. Динаміка граничних та фактичних відпускних цін на окремі ПОВ

Групування ортопедичного взуття із встановленням максимальної ціни на групу призвело до встановлення на **літнє взуття ціни зимового**. Так, за групою «взуття на протези» у 2016 році гранична ціна на чоботи становила 1080 грн, напівчоботи – 980 грн, черевики – 865 грн, напівчеревики – 844 грн, туфлі – 804 грн, сандалети – 906 грн, а для розрахунку ціни на 2017 рік застосована вартість чобіт (1172 грн), тобто ціна туфель фактично підвищилася на 34,4 відсотка. За групою «взуття для компенсації укорочення нижньої кінцівки» ціна (1497 грн) розрахована, з огляду на ціну на черевики, що на 59,7 відс. перевищує ціну туфель. Аудитом встановлено, що оскільки забезпечення ортопедичним взуттям здійснює переважно більшість казенних/державних підприємств це стримало зростання цін та мінімізувало втрати державного бюджету. Як наслідок, збільшення граничної ціни на ці вироби призвело до втрат бюджету у сумі, за розрахунками, **лише 0,5 млн гривень**.

Пропозиції до граничних цін на допоміжні засоби для особистої гігієни, особистого догляду та захисту, а також чохлів для кукс верхніх і нижніх кінцівок також сформовані за максимальною ціною, що зумовило значне зростання граничної вартості дрібних ТЗР. Так, гранична ціна на вкладиш із силіконової композиції для кукс верхніх і нижніх кінцівок у 2016 році, за видами, коливалася **від 1802 до 5687 грн**, а на 2017 рік затверджена максимальна – **6170 грн**, або в 3,2 раза вище найдешевшого виду.

Водночас аудит засвідчив, що **неврахування технічних і конструктивних особливостей** при формуванні граничних цін на окремі ТЗР призвело до **збільшення видатків бюджету** на оплату таких виробів. Аналізом документів, наданих Комісії підприємством ХМУВП «Воля» для підтвердження відповідності Кваліфікаційним вимогам на 2017 рік встановлено, що фактично різниця між запропонованою підприємством ціною і оплаченою Фондом за бюджетні кошти коливалася від 70 до 2599 грн за од., а за видом (ALM.ПП-02) навпаки була дешевше на 501 грн за одиницю. Так, гранична ціна на подушку протипролежневу **одношарову в 2016 році становила 585 грн**, двошарову **незалежно** від якості матеріалу наповнювача – 4607 грн, а на 2017 рік встановлена у розмірі **4999 грн незалежно від типу наповнювача та моделі**. При цьому занесення до ЦБІ ХМУВП «Воля» даних про видачу цих виробів здійснено у **непрозорий спосіб**: узагальнено за всіма чотирма моделями, що унеможлиблює розрахунок економії бюджетних коштів та приховує фактичну вартість номенклатури продукції.

У додатку 3 наведено показники вартості різних типів подушок протипролежневих, запропонованих ХМУВП «Воля», граничні ціни на 2016, 2017 роки та фактичну відпускну ціну 2017 року.

Майже аналогічна ситуація склалася і з розрахунком граничної ціни на крісла колісні. У більшості випадків застосовувалася максимальна ціна за групою. Так, за групою «багатофункціональні крісла колісні», що складається із дев'яти моделей вартістю від 11625 до 24605 грн, запропонованих шістьма виробниками, для розрахунку застосована максимальна ціна, скоригована на індекс цін виробника (26696 гривень). Водночас встановлено випадки як значного, порівняно з 2016 роком, збільшення цін на окремі моделі, так і їх зменшення або коригування ціни лише на індекс цін виробника.

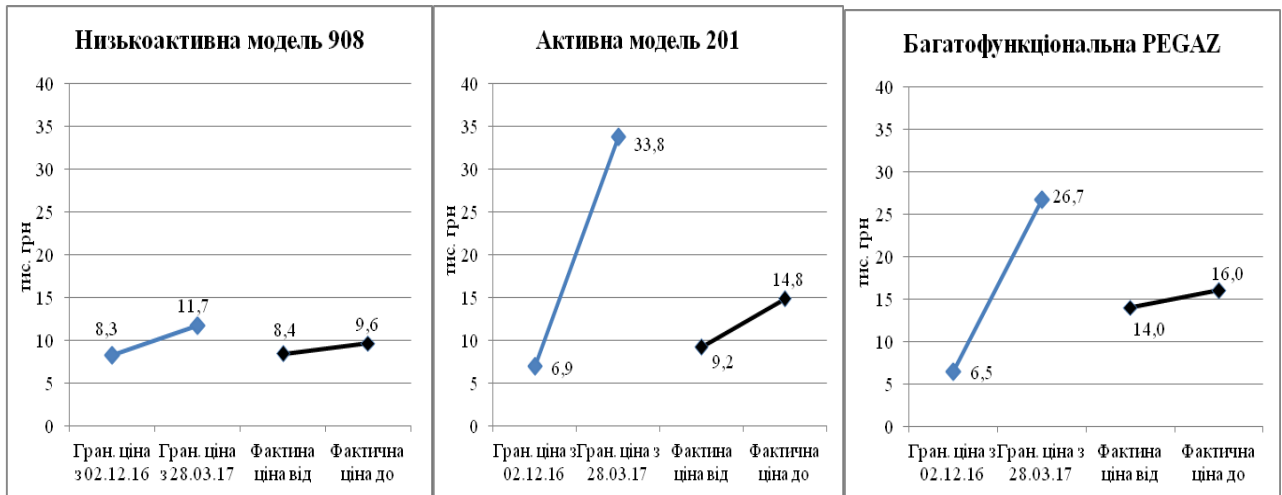
Як наслідок, **рівень зростання ціни на крісла колісні коливався від 8,5 відс. до 5,6 раза**, що свідчить про **неналежний моніторинг Фондом цін на сировину, комплектувальні вироби та матеріали, а також неврахування їх технічних особливостей для окремих підприємств-постачальників**. Так, аудитом встановлено, що у 2017 році до групи «Багатофункціональні крісла колісні базові» із граничною ціною 26696 грн віднесено три види дитячих крісел колісних Child 1, Child 2, Child 3 виробництва ПП «Форвард-Орто», які, за роз'ясненням, приведеним на його офіційному сайті, мають різні функціональні можливості та дизайн, а також доросле крісло колісне моделі

VCWR211R цього виробника, при тому, що у 2016 році гранична ціна на Child 1, Child 3 становила 14312 грн, Child 2 – 17864 грн, VCWR211R – 16276 грн.

Динаміку граничних та фактичних цін на окремі моделі крісел колісних наведено на графіку 2.

Графік 2. Динаміка граничних та фактичних цін на окремі моделі крісел колісних

За групою «Активні крісла колісні підвищеної надійності та функціональності», до складу якої входять моделі XLT, K-SERIAS, ULTRA- LIGHT, ARGON-2, гранична ціна у 2016 році становила 25903 грн, на 2017 рік збільшена до 77709 грн, або втричі. За групою «Крісла колісні з розширеними функціями» гранична ціна моделі FOX у 2016 році становила 65512 грн, у 2017 році збільшилася до 124400 грн, або в 1,9 раза і була віднесена до групи «Крісла колісні з електроприводом підвищеної надійності та функціональності», при тому що ціна моделі RUMBA із цієї групи, порівняно з 2016 роком, підвищилася лише на індекс цін виробника і в 2017 році віднесена до групи «Крісла колісні з електроприводом базові».

Довідково. За даними сайту регіонального представництва компанії OSD «Східна Європа»⁹ вартість крісла колісного моделі FOX різних підтипів на дату підготовки Звіту становила 971 Євро або 29146,5 грн (середній офіційний курс ЄВРО за 2017 рік 30,017 грн), або у чотири рази дешевше за граничну ціну на цю модель. Водночас вартість крісла колісного ДККС-1 вітчизняного виробництва на сайті становила 14 тис. грн (на 15,5 відс. вище граничної ціни).

Отже, через неналежне виконання посадовими особами службових обов'язків **граничні ціни** за окремими видами **ПОВ** зросли **від 2,4 раза до 3,9 раза** (ортези на колінний-гомілковостопний суглоб-стопу ОН.1.3.1.1.1.), **крісел колісних – від 1,4 раза** (модель 908 низькоактивна базова) **до 5,6 раза** (модель PEGAZ багатофункціональна базова), **засобів реабілітації – від 8,5 відс.** (ліжка ортопедичне) **до дев'яти разів** (подушка протипролежнева одношарова). Це призвело у окремих випадках до **збільшення видатків бюджету**, за розрахунками, на **76,5 млн грн** (Додаток 4).

⁹ Сайт регіонального представництва компанії OSD «Східна Європа» доступний з: <https://osd.in.ua>.

2.1.3.3. Рекомендації.

Оскільки встановлення граничних цін на ТЗР, у зв'язку з децентралізацією механізму забезпечення ТЗР та скасуванням умови щодо перевірки калькуляцій фактичної собівартості виготовлених виробів¹⁰, залишається єдиним важелем держави для забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, виділених на цю мету, Рахункова палата пропонує Мінсоцполітики разом з Фондом із залученням фахівців, зокрема УкрНДІпротезування, підготувати для органів соціального захисту населення детальний перелік ТЗР із визначенням граничних цін на них, без об'єднання їх у групи, притягнути до відповідальності осіб, винних у порушенні вимог законодавства.

2.1.4. Зволікання із визначенням граничних цін на крісла колісні і засоби реабілітації згідно з технічними характеристиками груп, моделями та шифрами залежно від виробника, що мають відповідати характеристикам цієї групи, а також включення окремих їх видів за відсутності необхідного обґрунтування відстрочило на чотири, а в окремих випадках і на 9 місяців, укладення договорів з підприємствами та забезпечення цими виробами осіб з інвалідністю. Такі дії посадових осіб Мінсоцполітики (заступник Міністра Федорович Н. В.) і Фонду (директори Артюх С. О., Линдюк О. А.¹¹) відтермінували реалізацію прав громадян у забезпеченні їх ТЗР.

2.1.4.1. Законодавча база.

Відповідно до пункту 1 Протоколу № 19 апаратної наради від 21.11.2016, за головуванням Міністра соціальної політики України Рєви А. О. заступнику Міністра Федорович Н. В. та директору Фонду Артюху С. О. доручено до **28.11.2016** подати Міністру проект акта щодо затвердження індикативних цін на ТЗР, зокрема, крісла колісні (за групами відповідно до технічних характеристик).

2.1.4.2. Виявлений стан справ і висновок.

Аудит засвідчив, що лише наказом Мінсоцполітики від **06.06.2017 № 948** внесено зміни до Наказу № 59, згідно з якими конкретні моделі крісел колісних і засобів реабілітації та їх шифри, що виготовляють і постачають підприємства, віднесено до групування, передбаченого Порядком № 321, що дозволило Фонду розпочати укладення договорів з підприємствами із забезпечення цими виробами. Виправлення помилок і включення нових видів ТЗР були причинами внесення змін до Наказу № 59, які **набули чинності 22.12.2017, або за тиждень до кінця року.**

2.1.4.3. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики забезпечити попереднє вивчення проектів нормативно-правових актів у разі необхідності зміни розмірів граничних цін та ТЗР і своєчасне їх затвердження, притягнути до відповідальності осіб, винних у порушенні вимог законодавства.

¹⁰ Згідно з Порядком № 321 в ред. з 07.04.2018.

¹¹ З 07.03.2017.

2.1.5. Не усунені правові прогалини Наказу № 610, які дають можливість забезпечувати ТЗР серійного виробництва за запропонованою виробником ціною, що перевищувала граничну, а також не дозволяють з'ясувати своєчасність надходження заявок підприємств до Мінсоцполітики та їх внесення на розгляд Експертної комісії, а отже відстрочення забезпечення осіб ТЗР.

2.1.5.1. Законодавча база.

Наказ № 610, яким відповідно до пунктів 43, 53 Порядку № 321 затверджено Положення про Експертну комісію, визначено її повноваження, порядок роботи, перелік документів, які подаються підприємствами на її розгляд для прийняття рішення щодо забезпечення особи ТЗР за ціною, що перевищує граничну. Згідно з пунктом 43 Порядку № 321 у разі коли особа з інвалідністю, постраждалий внаслідок АТО, дитина з інвалідністю не можуть користуватися ТЗР серійного виробництва, що підтверджено ІПР, рішенням ВЛК або висновком ЛКК, орган соціального захисту населення подає заявку на виготовлення таких засобів за індивідуальним замовленням в установленому Мінсоцполітики порядку (Порядок № 518).

2.1.5.2. Виявлений стан справ і висновок.

У 2017 році Експертною комісією на п'яти засіданнях прийнято 119 позитивних рішень щодо доцільності виготовлення ПОВ для п'яти осіб, з них трьох (учаснику АТО та членам параолімпійської збірної України) – виробів підвищеної мобільності із зовнішнім джерелом енергії за новітніми технологіями; 66 од. ТЗР (парти, вертикалізатори, ходунки) здебільшого для дітей з інвалідністю із діагнозом ДЦП; постачання 43 крісел колісних, з них 41 крісло підвищеної надійності та функціональності іноземного виробництва – членам параолімпійської збірної України і спортсменам регіональних відділень громадської організації «Інваспорт», і чотирьох крісел-стільців. У двох випадках забезпечення ПОВ підвищеної функціональності Експертною комісією встановлено умови щодо оптимізації витрат, у разі яких можливе позитивне рішення щодо виготовлення ПОВ підвищеної мобільності, у одному – необхідності врахування комплектації попереднього виробу, проте не встановлено термінів і порядку розгляду уточнених калькуляцій на ці вироби, у 10 – відмовлено у виготовленні ПОВ підвищеної мобільності із зовнішнім джерелом живлення та постачанні одного крісла колісного за ціною, що перевищує граничну, а в двох випадках без винесення на повторне засідання внаслідок заміни підприємством попереднього власного обґрунтування необхідності забезпечення двох осіб кріслами колісними підвищеної функціональності, іншим – про відсутність такої необхідності, одній особі – із затримкою, а також ще одна взагалі не забезпечена.

Аудитом стану розгляду Експертною комісією питань, встановлено:

✓ внаслідок невизначеності у пункті 9 Положення про Експертну комісію порядку надходження документів від підприємств на її розгляд більшість пакетів документів, що подавалися підприємствами у 2017 році (всі листи до засідань № 3–№ 5, деякі – до № 2), не містили дати вхідної реєстрації,

що унеможливило з'ясування своєчасності їх надходження до Мінсоцполітики та внесення на розгляд Експертної комісії, а отже, термінів відстрочення забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР. Лише в окремих випадках за наявними датами встановлено, що термін з дати звернення підприємства (Полтавське КЕПОП, ПрАТ «Завод Артемзварювання», ТОВ «Ортсабо») до проведення засідання коливався **від одного до двох місяців**;

✓ не усунені правові прогалини Наказу № 610, які дають можливість підприємствам забезпечувати осіб ТЗР¹² серійного виробництва, ціна яких перевищує граничну, лише на підставі їх власного обґрунтування і калькуляції собівартості ТЗР, у якій контролюється рівень рентабельності (не більше 5 відс.), що є сприятливим корупційним середовищем. Це створює нерівні умови для підприємств, що забезпечують осіб за індивідуальним замовленням, оскільки для прийняття рішення, крім зазначених вище, вони подають також документи, що підтверджують необхідність забезпечення особи ТЗР за індивідуальним замовленням (копії анкети, висновку МСЕК (ЛКК); заявки структурного підрозділу соціального захисту населення, інформацію щодо змін, внесених до конструкції та оснащення ТЗР (абзаци шостий–дев'ятий пункту 8). Наприклад, рішення про виготовлення ПрАТ «Деревообробний завод «Явір» вертикалізаторів серійного виробництва для 11 дітей з інвалідністю з ДЦП за ціною 21379 грн при граничній 10590 грн прийнято на підставі калькуляції собівартості виробу, обґрунтування підприємства щодо необхідності забезпечення ним дитини та складених підприємством більшої частини анкет, не підписаних уповноваженим представником дитини за наявності такої графи в документі. Водночас **посилання при виданні Наказу № 610 на пункт 43 Порядку № 321 дає привід вважати, що причиною виникнення перевищення фактичної ціни ТЗР над граничною є неможливість особи користуватися ТЗР серійного виробництва**, що підтверджено медичними висновками, а підприємства зобов'язані надати перелік документів для доказів обґрунтованості перевищення граничної ціни, зокрема зміни конструктивних характеристик виробу, що зумовила таке перевищення.

2.1.5.2.1. Рекомендація.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики у Наказі № 610 чітко розмежувати вимоги щодо переліку документів, що подаються підприємствами на розгляд Експертної комісії, залежно від видів ТЗР та способу їх виробництва.

✓ Експертною комісією в окремих випадках приймалися позитивні рішення щодо доцільності забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР за ціною, що перевищує граничну, уже після отримання цими особами ТЗР, а в інших випадках у разі прийняття позитивного рішення особи отримували ТЗР в термін від одного до чотирьох місяців, були забезпечені частково або взагалі не забезпечені.

¹² Меблі, оснащення, допоміжні засоби особистої гігієни, засоби пересування, допоміжні засоби особистої рухомості, переміщення і підйому.

Так, Експертною комісією 29.12.2017 прийнято рішення щодо доцільності забезпечення протезом після вичленення в тазостегновому суглобі модульного типу 3 вартістю 142 тис. грн особи з інвалідністю М.М.Ю., яка, за даними ЦБІ Київським КЕПОП, вже була забезпечена 22.12.2017; протезом лівого стегна з гільзою з деревини вартістю 20,8 тис. грн особи П.В.А., яка Полтавським КЕПОП забезпечена 15.02.2018, **або через два місяці** з дати прийняття рішення. ТОВ «Ортотех-Сервіс ГмбХ» особу з інвалідністю С.А.П. протезом правої кінцівки замість двох із зовнішнім джерелом живлення як виконання умови оптимізації витрат забезпечено 22.01.2018, або через чотири місяці, а С.Я.І. протезом передпліччя на ліву кінцівку із зовнішнім джерелом живлення в межах граничної ціни станом на 23.04.2018 **не забезпечено** (рішення від 15.09.2017 № 2). Експертною комісією 12.12.2017 прийнято рішення про погодження з УкрНДІпротезуванням виготовлення колінно-гомількового суглоба-стопи дітям з інвалідністю з ДЦП у межах граничної ціни, проте встановлено, що ПФ «Теллус» трьом дітям з інвалідністю протезні вироби в межах граничної ціни 36,9 тис. грн замість 145 тис. грн видані 07.09.2017, тобто **на два місяці раніше**, а двом станом на 23.04.2018 взагалі **не видані**.

2.1.5.2.2. Рекомендація.

Рахункова палата пропонує Мінсоцполітики визначити порядок дій уповноважених органів щодо відстеження належного виконання рішень Експертної комісії та своєчасного забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР у разі прийняття позитивних рішень.

✓ Накопичення підприємствами заявок осіб з інвалідністю через нормативне неврегулювання термінів їх виконання з метою формування обсягів замовлень на крісла колісні (ТОВ «Ваше Здоров'я Трейдинг», ПФ «Теллус») та засоби реабілітації (ПрАТ «Деревообробний завод «Явір») серійного виробництва, ціна яких перевищує граничну, відстрочило забезпечення осіб з інвалідністю цими виробами **від 9 місяців до двох років, отже, істотно порушено їх права**.

Аудит засвідчив, що в окремих випадках у зв'язку зі зростанням у 2017 році граничних цін на окремі моделі крісел колісних питання забезпечення ними осіб з інвалідністю після прийняття Експертною комісією позитивного рішення втратило актуальність, проте, за поясненням Мінсоцполітики, його винесено на її розгляд у зв'язку з трактуванням представниками Фонду – членами Експертної комісії норм Наказу № 59 щодо права забезпечення активними кріслами колісними підвищеної функціональності лише учасників АТО. Так, ТОВ «Ваше Здоров'я Трейдинг» надало у період з липня по листопад 2017 року на розгляд Експертної комісії анкети, сформовані для 39 осіб з інвалідністю у період з листопада–грудня 2016 року та лютого-березня 2017 року, та калькуляції, згідно з якими відпускна ціна крісел колісних моделі K-serias становила 67150 і 71040 грн і перевищувала граничну ціну на 2016 рік (25903 грн), проте була нижчою за граничну ціну на 2017 рік (77709 грн), крісла колісного FOX – відповідно 111870, 65512 і 124400 гривень. Разом з тим аудитом встановлено, що цих осіб забезпечено кріслами колісними як до

прийняття Експертною комісією позитивного рішення, так і після. Так, шість із 10 осіб з інвалідністю отримали крісла колісні протягом 21.08.2017–29.08.2017, рішення прийнято 15.09.2017, шість із 28 осіб з інвалідністю – 14.12.2017 (29.12.2017), дитина з інвалідністю – 07.09.2017 (19.10.2017), решта очікувала рішення Експертної комісії.

2.1.6. Комісією в окремих випадках не забезпечено прийняття своєчасних і обґрунтованих рішень при наданні рекомендацій щодо встановлення відповідності підприємств-кандидатів на виготовлення, постачання, ремонт і технічне обслуговування ТЗР за державні кошти Кваліфікаційним вимогам, що призвело до відстрочення включення до Переліку і укладення договорів на забезпечення ТЗР із цими підприємствами. Це створило умови для несвоєчасного забезпечення осіб ТЗР і ризики їх виготовлення/постачання неналежної якості.

2.1.6.1. Законодавча база.

Відповідно до пункту 5 Порядку № 321, ТЗР, призначені для безоплатного забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб за рахунок коштів державного бюджету, виготовляються, постачаються і ремонтуються підприємствами, які відповідають кваліфікаційним вимогам, установленим Мінсоцполітики. Такі Кваліфікаційні вимоги, а також повноваження Комісії, порядок розгляду нею наданих підприємствами-кандидатами документів затверджені Наказом № 871, згідно з яким Комісія є постійно діючим консультативно-дорадчим органом, що розглядає документи, подані підприємствами з метою надання рекомендацій щодо встановлення їх відповідності Кваліфікаційним вимогам, та здійснює моніторинг підприємств, що відповідають ним. У досліджуваному періоді діяла Комісія, створена наказом Мінсоцполітики від 25.11.2016 № 1437 зі змінами.

2.1.6.2. Виявлений стан справ і висновок.

Аудит засвідчив, що Комісією для встановлення відповідності підприємств Кваліфікаційним вимогам у 2017 році проведено 12 засідань у період з 16.12.2016 по 19.10.2017¹³. На підставі її рішень¹⁴ наказом Мінсоцполітики від 02.02.2017 № 172 затверджено Перелік підприємств, що відповідають Кваліфікаційним вимогам, до якого впродовж 2017 року шість разів вносилися зміни з метою включення нових підприємств строком на один або три роки чи додання нових видів продукції/діяльності до вже включених до Переліку підприємств.

Остаточний Перелік містив 91 підприємство (у т.ч. 12 державних/казенних протезно-ортопедичних підприємств), що були рекомендовані для забезпечення у 2017 році окремих категорій осіб ТЗР. Жодне підприємство не надало документів для підтвердження Кваліфікаційних вимог на **забезпечення спеціальних засобів для орієнтування, спілкування та обміну інформацією.**

¹³ Три засідання у грудні 2016 року (від 16.12.2016 № 1, від 19.12.2016 № 2, від 27.12.2016 № 3) і 9 засідань у 2017 році (з 13.01.2017 (№ 4) по 19.10.2017 (№ 12)).

¹⁴ Згідно з пунктом 5 Порядку № 321 та пунктами 10, 11 Положення № 871.

Як наслідок, у 2017 році за наявності потреби (27,2 тис. од.) особи з інвалідністю такими засобами не забезпечувалися.

Довідково. У структурі Переліку за видами ТЗР 60 підприємств підтвердили відповідність Кваліфікаційним вимогам на виготовлення/постачання ПОВ; 31 підприємство – ортопедичного взуття; шість підприємств – ПМЗ; 20 підприємств – засобів пересування; 48 підприємств – спеціальних засобів для самообслуговування та догляду; 12 підприємств – допоміжних засобів для особистої рухомості, переміщення та підйому; 11 підприємств – меблів і оснащення; 26 підприємств – для проведення ремонту засобів пересування; 41 підприємство – ремонту ПОВ; 23 підприємства – ремонту інших ТЗР. Із 91 підприємства 15 підтвердили відповідність Кваліфікаційним вимогам на виготовлення ТЗР з використанням технологій 2 D, 3 D сканування, шість підприємств – з використанням новітніх технологій.

Аудитом стану виконання Комісією повноважень із надання рекомендацій щодо встановлення відповідності підприємств-кандидатів Кваліфікаційним вимогам і Мінсоцполітики при їх включенні до Переліку встановлено системні випадки¹⁵ прийняття необґрунтованих рішень:

✓ відсутність, як і в попередніх роках, журналу реєстрації отриманих Комісією від підприємств документів через нормативне невстановлення умови його ведення унеможливорює перевірку дотримання Комісією пункту 9 Положення № 871 у частині розгляду документів і надання рекомендацій у строк, що не перевищує одного місяця з дати їх надходження. Дату подання підприємствами документів можна встановити лише за датою, вказаною на заявці, що надається разом з пакетом документів. Отже, встановлено, що Комісією документи у 74,3 відс. охоплених аудитом підприємств розглянуто всупереч пункту 9 Положення № 871 у термін від 34 днів до понад трьох місяців з дати подання ними заявки. У більшості випадків це спричинено зволіканням Комісією із проведенням засідань (з 16.12.2016), незважаючи на подані підприємствами, починаючи з 10.10.2016, документи. Так, документи ТОВ «Світ літньої людини та реабілітації» подані 09.03.2017, Комісією розглянуті 24.04.2017, тобто через 45 діб.

Крім того, подані підприємствами пакети документів **за відсутності такої вимоги** не прошнуровувалися і переважно не нумерувалися, що створювало умови для приховування фактів подання неповного пакета документів на дату прийняття позитивного рішення про відповідність підприємства Кваліфікаційним вимогам, а також надавало можливість їх додавати у будь-який час. Так, аудит засвідчив, що до складу пакета документів, поданих ТОВ «Ортсабо» **21.04.2017** Комісії, включено договори на оренду обладнання та виконання робіт з ТОВ «Протезно-ортопедичне підприємство «Біотехніка», укладені **30.04.2017**, тобто після дати подання пакета документів;

✓ Комісією надавалися рекомендації щодо відповідності підприємств Кваліфікаційним вимогам, при цьому вони включалися до Переліку за надання неналежно оформлених чи прострочених документів, зокрема:

- трьома підприємствами надано неналежно оформлені документи, що всупереч пункту 10 Положення № 871 Комісія не повернула на доопрацювання.

¹⁵ Аудитом охоплені документи 35 підприємств, у т. ч. 31 недержавного підприємства.

Наприклад, у додатковій угоді про продовження дії договору про оренду обладнання ТОВ «Ортсабо» з ТОВ «Арвітум» вказана неправильна дата договору, до якого вона укладається; як підтвердження¹⁶ наявності єдиного медичного фахівця ТОВ «Антис-Орто» надало завірену директором підприємства ксерокопію посвідчення керівника медичного підрозділу без фото, підпису голови атестаційної комісії та печатки.

Довідково. Під час аудиту і на дату підписання акта за його результатами (26.04.2018) у справах трьох підприємств були відсутні окремі документи, визначені Наказом № 871 (у ПП «Форвард-Орто» – інструкція з експлуатації та гарантійний талон на ортези на хребет, а також сертифікати про проходження підвищення кваліфікації трьох техніків-протезистів, Київського КЕПОП – інструкція та гарантійний талон на ортопедичне взуття; ТОВ «Ортез-Полтава» – інформація про наявність приміщень, у яких створено умови для безперешкодного доступу до них осіб з інвалідністю). Вищезазначеними підприємствами у 2017 році виготовлено та оплачено ПОВ на загальну суму 34642,9 тис. гривень. Після обговорення проекту звіту 11.06.2018 Мінсоцполітики було надано ці документи. Аналізом додатково наданих документів встановлено, що три техніки-протезисти, заявлені ПП «Форвард-Орто» при поданні Комісії документів на відповідність Кваліфікаційним вимогам у 2017 році, проходили підвищення кваліфікації як працівники Тернопільського КЕПОП (дві особи – у період з 13.07.2015 по 14.07.2015, одна – з 23.10.2007 по 25.10.2007). Водночас, згідно з наданими копіями наказів про прийняття на роботу, дві особи працевлаштовані на ПП «Форвард-Орто» 13.10.2015, одна – 07.11.2016;

✓ Комісією в окремих випадках при наданні рекомендацій надавалися необґрунтовані переваги окремим підприємствам. Як наслідок, одні підприємства (ТОВ «Ваше Здоров'я Трейдинг») включено до Переліку лише за наявності договорів/контрактів поставок з підприємствами, що виробляють ТЗР, подання яких не передбачено Наказом № 871, або чинних сертифікатів відповідності на ТЗР (ТОВ «ГАНТА-плюс», ТОВ «Ортотехно»), інші – без надання таких документів (ФОП Муригін В. В., ПФ «Теллус», ТОВ «Фенікс Медікал» і ПП «Форвард-Орто», яке також не надало чинних сертифікатів відповідності на 17 видів крісел колісних). При цьому окремі підприємства несвоєчасно отримували сертифікати. Так, Фондом оплачено видачу 30 од. крісел колісних Child 1 за заявками, відкритими з 28.04.2017 по 26.06.2017, за відсутності у ПП «Форвард-Орто» чинного сертифіката відповідності на них (дата закінчення сертифіката – 27.04.2017, новий сертифікат – від 27.06.2017);

✓ департаментом соціального захисту осіб з інвалідністю Мінсоцполітики та Фондом не забезпечено в повному обсязі виконання рішень Комісії в частині контролю за наданням підприємствами, згідно з абзацом третім пункту 11 Положення № 871, за місяць до закінчення строку підтвердження про продовження дії дозвільних документів чи отримання нових, а Комісією не застосовано права надання рекомендацій про виключення, відповідно до абзацу четвертого пункту 12 Положення № 871, підприємства з Переліку в разі ненадання дозвільних чи договірних документів. Як наслідок,

¹⁶ Відповідно до абзацу третього пункту 1 розділу II Положення про порядок проведення атестації лікарів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.12.97 № 359, лікарі мають право займатися медичною діяльністю за наявності чинних посвідчень/сертифікатів.

шістьма включеними до Переліку підприємствами не надані копії нових договорів оренди приміщення або додаткових угод про їх продовження; п'ятьма – поновлені (чинні) сертифікати відповідності на ТЗР.

Довідково. ТОВ «НВФ «Орттех-Плюс» не надіслано продовження договору від 10.02.2014 щодо оренди приміщення площею 24 м², що діє до **10.01.2017**; ФОП Муригін В.В. – договору суборенди від 10.08.2016 щодо оренди приміщення площею 17,6 м², що діє до 01.03.2017. ПП «Форвард-Орто» не надіслано нових сертифікатів відповідності на крісла колісні семи моделей, зокрема Child 1, дія яких закінчилася у період 16.03.2017–28.04.2017; ФОП Денєга В.І. – на триколісні велосипеди «Велодоктор» (модель № 1–7) – 17.03.2017;

✓ внаслідок відсутності у Положенні № 871 термінів включення підприємств до Переліку і проведення перевірок на підприємствах після прийняття відповідних рішень в окремих випадках було відстрочено укладання договорів на забезпечення осіб ТЗР. Так, підприємства включалися до Переліку/додавалися нові види продукції в термін від 24 до 61 дня з дати прийняття Комісією відповідного рішення. Зокрема, 36 підприємств включені до Переліку через півтора місяця і більше, а перевірки на них проводилися через чотири дні – сім місяців з дати прийняття такого рішення, а п'ять підприємств перевірені через чотири–сім місяців. Наприклад, рішення про перевірку ПП «Терно-Топ» прийнято 19.12.2016, перевірку проведено 23.06.2017, Комісією рекомендовано включити підприємство до Переліку 18.07.2017, включено 16.08.2017, **тобто через майже 8 місяців**;

✓ відсутність у Комісії єдиних підходів до оформлення рішень щодо рекомендації включення підприємства до Переліку (для одних зазначено лише узагальнену назву ТЗР, для інших деталізовано ТЗР за видами і моделями) створює ризики укладення Фондом договорів з підприємствами за відсутності у них права на виготовлення певних видів ТЗР. Так, ТОВ «ОНВРЦ «Ортес» і ТОВ «ПОЦ «Мальви» рекомендовано включити до Переліку для виготовлення та постачання ПМЗ і ліфів для їх кріплення без зазначення моделей та видів, а підприємство «Владіслава» – із зазначенням конкретних моделей. Львівське КЕПЗПіП рекомендовано включити до Переліку для виготовлення засобів ходіння керованих обома руками без зазначення моделей, а решту підприємств – із деталізацією за моделями;

✓ непередбачення Положенням № 871 подання підприємствами інформації щодо запропонованої відпускної ціни ТЗР та потужності обладнання, яке буде використовуватися при їх виготовленні, зумовило укладання Фондом договорів з 8 із 35 охоплених аудитом підприємств на суму, що перевищувала планові обсяги продукції, які подавалися ними на розгляд Комісії. Зазначене створило ризики неналежного виконання укладених з такими підприємствами договорів. Так, планові обсяги ПП «Форвард-Орто» становили 118179,5 тис. грн, а договори з ним укладені на суму 234172,8 тис. грн (вдвічі більша). Як наслідок, цим підприємством несвоєчасно закрито попередню оплату на виготовлення крісел колісних на суму 6330 тис. гривень.

Водночас наявність такої інформації дасть змогу забезпечити належний моніторинг цін на ТЗР, що є необхідною умовою формування граничних цін на

них, а отже, зменшить ризики необґрунтованого зростання їх розмірів і неекономного використання бюджетних коштів.

2.1.6.3. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики забезпечити дотримання Наказу № 871, внести зміни в частині встановлення термінів включення підприємств до Переліку після надання рекомендацій Комісією, передбачити граничні строки проведення перевірок на підприємствах з дати прийняття такого рішення; у Кваліфікаційних вимогах передбачити надання підприємствами до Комісії інформації про запроповану відпускну ціну ТЗР, потужність обладнання, що буде використовуватися для виготовлення ТЗР, і договорів поставок у разі закупівлі ТЗР або комплектуючих у інших підприємств.

2.1.7. Через відсутність на час аудиту джерел достовірної інформації у зв'язку з обмеженими можливостями ЦБІ та некоректним заповненням органами соціального захисту населення звітності щодо забезпечення окремих категорій населення ТЗР визначені Мінсоцполітики підходи до формування кількісної та вартісної потреби у ТЗР унеможливають забезпечення обґрунтованості і достовірності обсягів видатків за рахунок загального фонду державного бюджету на цю мету. Це призвело до завищення вартісної потреби у ПОВ, за розрахунками, на 60 млн грн, що не узгоджується з пунктом 22 Порядку № 228 і, згідно з пунктом 3 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України, є порушенням бюджетного законодавства.

2.1.7.1. Законодавча база.

Механізм формування потреби у забезпеченні ТЗР врегульовано Порядком взаємодії (пункти 3-10), який передбачає визначення органами соціального захисту населення на запит Фонду кількісної потреби у ТЗР, її узагальнення структурними підрозділами соціального захисту населення та направлення у визначені строки (станом на 15 травня, 1 листопада та оперативної за дорученням Мінсоцполітики) до Фонду для обрахування її у вартісному виразі з наступним наданням даних Мінсоцполітики (не пізніше 15 червня та 1 грудня).

2.1.7.2. Виявлений стан справ і висновок.

Аудитом встановлено, що планування видатків за КПКВК 2507030 на 2017 рік за напрямом «забезпечення окремих категорій населення ТЗР» (КЕКВ 2282, формування бюджетного запиту на 2017 рік, паспорта бюджетної програми та розподілу видатків за видами ТЗР) Мінсоцполітики здійснювало виключно на підставі даних Фонду, сформованих відповідно до Порядку взаємодії, та не застосовувало наявних можливостей ЦБІ з формування звітів про незадоволену потребу в розрізі ТЗР станом на поточну дату (кількість сформованих органами соціального захисту електронних направлень) для уточнення отриманих даних.

Так, у бюджетному запиті на 2017–2019 роки: додатковий (форма 2017-3) за КПКВК 2507030 застосовано початкову потребу в сумі **1457,2 млн грн**,

сформовану Фондом за кількісними даними, отриманими в травні 2016 року (735,8 тис. од.), а у проекті кошторису, **розподілі видатків на ТЗР** на 2017 рік, затвердженому 06.02.2017 заступником Міністра Федорович Н. В., із змінами від 11.08.2017, 08.12.2017 і 21.12.2017 – **уточнену потребу** в сумі **1617,2 млн грн** (дані жовтня 2016 року (832,6 тис. одиниць). Як наслідок, відсоток задоволення із забезпечення ТЗР у 2017 році за результатами використання бюджетних коштів становив **100,3 відс.** і у розрізі ТЗР коливався від **60,9 відс.** (засоби реабілітації) до **132,2 відс.** (ортопедичне взуття), а за послугами із післягарантійного ремонту ТЗР взагалі становив **149,3 відсотка**. Це свідчить про високі **ризики недостовірності цього показника** і про порушення бюджетного законодавства. До причин зазначеного можна віднести, зокрема:

✓ наявність недоліків у роботі органів соціального захисту населення з питань формування показників потреби у ТЗР, спричинених відсутністю єдиних методологічних засад до формування потреби, обмежені можливості та недостатні навички працівників щодо володіння наявними можливостями ЦБІ. Це свідчить **про недостатній рівень контролю Мінсоцполітики і Фонду** за формуванням потреби як в її кількісному виразі, так і за змістом. Рахунковою палатою встановлено, зокрема, що фактична потреба в ТЗР, яка складалася щороку управлінням соціального захисту Соборної районної у м. Дніпрі ради, перевищувала остаточну, яка подавалася до департаменту в жовтні попереднього року. Водночас фактична потреба управління соціального захисту Індустріальної районної у м. Дніпрі ради, навпаки, була меншою за обраховану остаточну потребу; дані потреби на 2017 рік, сформовані управлінням соціального захисту населення Хмельницької районної держадміністрації, на 564 од. (40,2 відс.) перевищували показники, наведені у звітності за формою № 7 за вказаний період;

✓ **Мінсоцполітики не вимагало**¹⁷, незважаючи на зростання розмірів граничних цін на 2017 рік на більшість ТЗР, від Фонду уточнення показників вартісної потреби із забезпечення ТЗР, а Фонд її не коригував упродовж 2017 року при підготовці пропозицій до розподілу видатків на ТЗР. Так, аудит засвідчив, що оперативна інформація від органів соціального захисту населення про кількісну потребу не збиралася як за результатами видачі підприємствами ТЗР у I кварталі 2017 року за договорами 2016 року, так і для обґрунтування Мінсоцполітики підстав для збільшення у 2017 році бюджетних асигнувань на цю мету (до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 22.11.2017 № 828-р і від 06.12.2017 № 859-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Мінсоцполітики на 2017 рік»);

✓ наявність технічних помилок з обчислення потреби, виявлених під час аудиту у Фонді. За результатами самостійного узагальнення спеціалістами Рахункової палати даних органів соціального захисту населення щодо

¹⁷ Згідно з пунктом 8 Порядку взаємодії, Мінсоцполітики надає доручення Фонду збирати оперативну узагальнену інформацію від структурних підрозділів соціального захисту населення про кількісну потребу в ТЗР.

уточненої потреби за кількісними показниками встановлено її завищення в частині ПОВ (зокрема, за системами ортезів на нижні кінцівки) майже на третину (на 61380 од.), що призвело до завищення вартісного її виразу, за розрахунками, **на 60 млн гривень**. Це не узгоджується з пунктом 22 Порядку № 228 і, згідно з пунктом 3 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України, **є порушенням бюджетного законодавства**.

Крім того, Мінсоцполітики, володіючи інформацією про недостовірність потреби (встановлено за результатами власних перевірок), не вжило заходів щодо її уточнення при збільшенні кошторисних призначень на цю мету.

2.1.7.3. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики відпрацювати методологічні засади для формування показників кількісної та вартісної потреби, забезпечити достатній контроль за своєчасним коригуванням і достовірністю її обсягів та притягнути до відповідальності осіб, винних у порушенні вимог законодавства.

2.1.8. Мінсоцполітики не забезпечено в повному обсязі обґрунтованого планування видатків на забезпечення окремих категорій населення ТЗР за рахунок коштів державного бюджету за КПКВК 2507030, їх розподілу в розрізі ТЗР та ефективного використання бюджетних асигнувань. Встановлені при формуванні бюджетного запиту і паспорта бюджетної програми кількісні і вартісні результативні показники були несумісними між собою, відображали застарілі звітні дані, а окремі з них відкориговані лише наприкінці року, що викривлювало фактичний стан виконання бюджетної програми.

2.1.8.1. Законодавча база.

Згідно із статтею 35 Бюджетного кодексу України, головні розпорядники бюджетних коштів забезпечують складання бюджетних запитів для подання Мінфіну. На виконання окремого доручення Міністра соціальної політики України Реви А. О. від 01.08.2016 № 972/0/22-16 Фондом надано Мінсоцполітики пропозиції до бюджетного запиту за КПКВК 2507030 на 2017–2019 роки.

Порядок складання паспортів бюджетних програм та їх виконання визначений Правилами, а вимоги до визначення результативних показників – Загальними вимогами. Згідно з наказом Мінсоцполітики від 31.03.2015 № 351 «Про затвердження форми звітності № 7 «Звіт про забезпечення інвалідів, дітей-інвалідів та інших осіб технічними та іншими засобами реабілітації» та Інструкції щодо її заповнення», Фонд щороку до 20 лютого надає Мінсоцполітики узагальнений звіт по Україні та регіонах, а останнє до 15 березня – Державній службі статистики України.

2.1.8.2. Виявлений стан справ і висновок.

У 2017 році видатки на забезпечення окремих категорій населення ТЗР планувалися і здійснювалися за рахунок коштів загального фонду державного бюджету в складі зведеної бюджетної програми за КПКВК 2507030.

Бюджетний запит за КПКВК 2507030 на 2017–2019 роки сформовано Мінсоцполітики на підставі пропозицій Фонду в межах доведених на 2017 рік

граничних обсягів, у т. ч. на забезпечення окремих категорій населення ТЗР, на загальну суму 1 001 355,5 тис. грн, що давало змогу задовольнити потребу в коштах на цю мету на 68,7 відс. і становило 77,9 відс. обсягів видатків, передбачених на 2017 рік Національним планом (1286,1 млн гривень).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» Мінсоцполітики як головному розпоряднику бюджетних коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2507030 та Фонду як її відповідальному виконавцю бюджетні призначення на 2017 рік за рахунок загального фонду державного бюджету затверджені у сумі 1 149 944,1 тис. грн із встановленням у показниках помісячного розпису асигнувань майже пропорційного упродовж року розподілу асигнувань на цю мету.

Паспорт бюджетної програми за КПКВК 2507030 на 2017 рік затверджений спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від 20.03.2017 № 433/373 із порушенням терміну, визначеного частиною восьмою статті 20 Бюджетного кодексу України і пунктом 6 Правил, що, згідно зі статтею 116 Бюджетного кодексу України, є порушенням бюджетного законодавства. Згідно з паспортом бюджетної програми за КПКВК 2507030 на 2017 рік, її мета – реалізація державної політики щодо соціальної захищеності осіб з інвалідністю, досягнення якої передбачено шляхом виконання переліку завдань, зокрема, в частині забезпечення ТЗР осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, а за напрямом використання коштів загального фонду державного бюджету на цю мету передбачено спрямувати **977576,5 тис. грн** без деталізації видатків за видами ТЗР.

Змінами, внесеними до паспорта бюджетної програми на 2017 рік спільним наказом Мінсоцполітики і Мінфіну від 28.12.2017 № 2071/1166, обсяги видатків на забезпечення ТЗР внаслідок перерозподілу Кабінетом Міністрів України¹⁸ та Мінсоцполітики¹⁹ збільшено **на 651 865,4 тис. грн** (на 40 відс.) – **до 1 629 441,9 тис. грн**, що забезпечило покриття обсягів видатків, передбачених на 2017 рік Національним планом, **на 126,7 відс. і перевищило уточнену потребу на 12210,4 тис. грн (0,8 відсотка)**.

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики і Фондом формування бюджетного запиту та паспорта бюджетної програми за КПКВК 2507030 на 2017 рік у частині забезпечення окремих категорій населення ТЗР здійснено з певними недоліками:

✓ прогнозі обсяги видатків на 2018, 2019 роки у бюджетному запиті були ідентичні обсягам прогнозних видатків на 2017 рік і не враховували інфляційних очікувань, динаміки цін, а також збільшення їх обсягів на 2017 рік порівняно із звітними даними за 2015 рік на 11,5 відс. і початково

¹⁸ Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету листами від 12.12.2017 № 04-13/10-2550 і від 20.12.2017 № 04-13/10-2664 погоджено здійснення у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Мінсоцполітики на 2017 рік у загальному фонді державного бюджету, перерозподілу видатків згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 22.11.2017 № 828-р і від 06.12.2017 № 859-р.

¹⁹ Перерозподіл видатків у межах бюджетної програми за КПКВК 2507030.

затвердженими на 2016 рік на 9,4 відс., що не узгоджувалося з вимогами Мінфіну до формування бюджетних запитів²⁰. Показники затрат на 2018, 2019 роки в частині чисельності осіб, які перебували на обліку та потребували забезпечення ТЗР у звітному році, як і відповідні показники на 2017 рік, відповідали звітним показникам за 2015 рік, за рештою показників – прогнозним на 2017 рік, **що свідчить про відсутність обґрунтованого прогнозування.**

Довідково. За поясненням Мінсоцполітики, наданим після ознайомлення з проектом звіту, Мінфіном було доведено однакові граничні обсяги видатків на 2017, 2018 і 2019 роки;

✓ на відміну від бюджетного запиту на 2017 рік та паспортів на 2015 і 2016 роки, у 2017 році із паспорта всупереч абзацу другому пункту 5 Загальних вимог виключено показники, що характеризують обсяги та структуру ресурсів. **Це не узгоджується з пунктом 8 Загальних вимог і унеможливорює оцінку вартісної потреби у ТЗР, у т. ч. за їх видами.** Так, показники затрат у паспорті відображали лише чисельність осіб, які перебували на обліку для забезпечення ТЗР, і чисельність осіб, які потребували забезпечення ними, з виділенням за пропозицією Рахункової палати пільгових категорій: діти з інвалідністю та учасники АТО;

✓ показники затрат (чисельність осіб, які перебували на обліку для забезпечення ТЗР, і чисельність осіб, які потребували забезпечення ними, – відповідно 556587 і 209415 осіб) і показники продукту (чисельність осіб, яких забезпечено ТЗР, – 180480 осіб) були застарілими і за наявності звіту (ф. 7) за 2016 рік відповідали фактичним даним аналогічного звіту за 2015 рік, що не відповідає пункту 6 Загальних вимог. При внесенні змін до паспорта бюджетної програми 28.12.2017 ці показники приведені у відповідність з даними звіту (ф. 7) за 2016 рік (590442, 22553 і 175137 осіб відповідно).

Довідково. За поясненням Мінсоцполітики, наданим після ознайомлення з проектом звіту, Мінфін листом від 21.09.2017 № 09030-05-5/25369 повернув проект паспорта із внесення змін у частині приведення показників продукту і затрат у відповідність з даними звіту ф. 7 за 2016 рік, мотивуючи це відсутністю у Правилах підстав для таких змін;

✓ показники якості (забезпеченість окремих категорій населення ТЗР до визначеної, згідно з чинним законодавством, потреби у ТЗР в цілому, а також дітей з інвалідністю) при внесенні змін до паспорта, навпаки, були зменшені (з 86,2 до 77,6 відс.; з 75 до 72,2 відс.) і відповідали звітним показникам за 2016 рік, незважаючи на суттєве збільшення у грудні обсягів видатків на цю мету (у 1,7 раза). Водночас такий показник якості, як «питома вага ТЗР, виготовлених за новими технологіями», відповідав звітним показникам за 2015 рік (74,5 відс.) і залишався незмінним у бюджетному запиті, початковому і уточненому паспортах на 2017 рік та попередньому звіті про виконання паспорта за 2017 рік незалежно від обсягів виділених асигнувань, що свідчить **про необґрунтованість його розмірів.** При цьому аудит засвідчив, що фактичне його виконання становило **72 відс.;**

²⁰ Інструктивний лист Мінфіну від 28.07.2016 № 31-04110-09-9/21934.

✓ несумісність наявних показників унеможливила аналіз ефективності використання бюджетних коштів і оцінку обґрунтованості формування та задоволення кількісної потреби за видами ТЗР. Так, показник видачі ТЗР визначено у кількісному вимірі за видами ТЗР, а показники потреби і забезпечення ТЗР – у кількісному вимірі, виходячи із чисельності осіб, що потребували забезпечення та були забезпечені. Крім того, **зміна** з 2016 року **методики включення даних** про виконання показників продукту до звіту про виконання паспорта за результатами повного виконання договорів з урахуванням погашення дебіторської заборгованості у наступному бюджетному році (включає видачу ТЗР у I кварталі) також **унеможливила порівняння показників** у частині забезпечення осіб ТЗР. Так, у лютому 2018 року сформовано звіт про виконання паспорта за 2017 рік без урахування закриття дебіторської заборгованості, який **станом на 01.06.2018 не уточнено**.

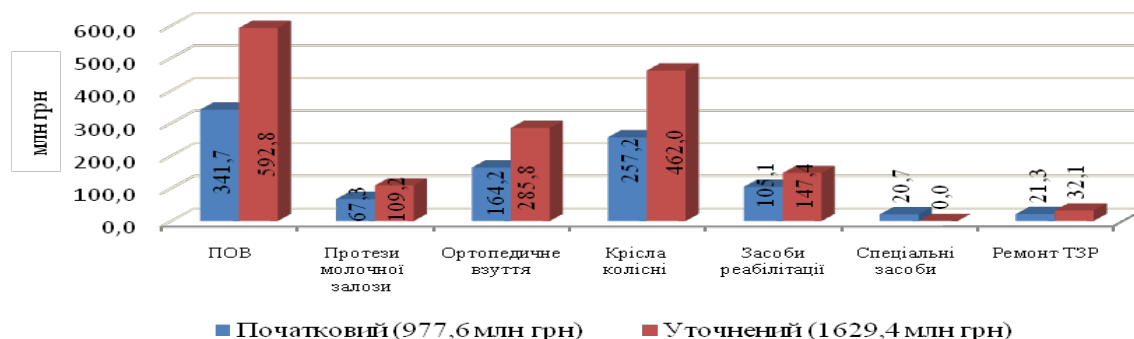
Розподіл видатків на ТЗР на 2017 рік за підписом першого заступника директора Фонду Ріяко Л. М. 06.02.2017 затверджений заступником Міністра Федорович Н. В. на всю суму передбачених за цим напрямом асигнувань (977576,5 тис. грн) для задоволення уточненої потреби. Впродовж року показники розподілу перезатверджено тричі у зв'язку із перерозподілом видатків між напрямками (11.08.2017) та виділенням додаткових асигнувань.

Аудит засвідчив, що розподіл доведеної Мінсоцполітики суми в розрізі укрупнених видів ТЗР здійснено Фондом, а Мінсоцполітики затверджено підготовлені проекти, які, як зазначалося вище, і були встановленими ним пріоритетними напрямками використання бюджетних коштів.

Оцінка змісту показників уточненого розподілу свідчить, що суттєве зростання видатків на забезпечення ТЗР дало можливість збільшити **плановий відсоток задоволення потреби з 60,4 до 100,8 відс.**, який у розрізі напрямів колювався від **61,1** (засоби реабілітації) до **132,6 відс.** (ортопедичне взуття).

Показники розподілу видатків на ТЗР на 2017 рік наведено в діаграмі 1.

Діаграма 1. Дані про розподіл видатків на технічні та інші засоби реабілітації на 2017 рік

При цьому суттєвих змін у **структурі видатків** не відбулося: **36,4 відс.** становили суми на забезпечення ПОВ; **28,4 відс.** – кріслами колісними; **17,5 відс.** – ортопедичним взуттям; **9 відс.** – засобами реабілітації; **6,7 відс.** – ПМЗ і **2 відс.** – на післягарантійний ремонт ТЗР.

Показники виконання бюджетної програми за КПКВК 2507030 у 2017 році в частині забезпечення окремих категорій населення за видами ТЗР наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Показники виконання бюджетної програми за КПКВК 2507030 у 2017 році в частині забезпечення окремих категорій населення за видами ТЗР

Показники	Дебіторська заборгованість станом на 01.01.2017	Відношення дебітор. заборгованості до касових видатків 2016 року	Сума договорів 2017 року	Відношення сум договорів 2017 року до договорів 2016 року	Обсяг коштів, перерахованих Фондом згідно з договорами (касові видатки)	Надано робіт, послуг згідно з актами (фактичні видатки)			Дебіторська заборгованість станом на 01.01.2018	Відношення дебітор. заборгованості до касових видатків 2017 року
						всього	за договорами 2016 року	за договорами 2017 року		
	тис. грн	відс.	тис. грн	відс.	тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	відс.	
ПОВ	16725,9	4,6	592806,1	161,5	592806,1	359343,2	16725,9	342617,3	250188,8	42,2
ПМЗ	4249,6	5,9	109231,4	151,1	109231,4	75411,7	4249,6	71162,1	38069,3	34,9
Ортопедичне взуття	6169,8	3,5	285834,7	162,0	285834,7	167006,4	6169,8	160836,6	124998,1	43,7
Крісла колісні	15012,4	5,4	462041,5	167,2	462041,5	237920,5	15012,4	222908,0	239133,5	51,8
Засоби реабілітації	5989,5	5,3	147442,7	130,6	147442,7	86320,5	5989,5	80331	67111,7	45,5
Спеціальні засоби	20303,6	91,4	-	-	-	20303,6	20303,6	-	-	-
Ремонт ТЗР, всього, в т.ч.	3466	17,6	32085,5	163,1	32085,5	23938,7	3466	20472,8	11612,7	36,2
Ремонт ПОВ	1603,7	13,0	20309,2	164,2	20309,2	15373,5	1603,7	13769,8	6539,4	32,2
Ремонт крісел колісних	1763,7	25,4	11279,2	162,2	11279,2	8124	1763,7	6360,3	4918,9	43,6
Ремонт ортопедичного взуття	77,9	27,2	350,2	122,4	350,2	320,2	77,9	242,4	107,8	30,8
Ремонт технічних та інших засобів реабілітації	20,7	34,4	146,9	244,4	146,9	121	20,7	100,3	46,6	31,7
Всього	71916,8	6,9	1629441,9	155,6	1629441,9	970244,6	71916,8	898327,8	731114,1	44,9

Упродовж 2017 року на виконання бюджетної програми за КПКВК 2507030 за напрямом забезпечення окремих категорій населення ТЗР Мінсоцполітики, згідно з розподілами, з квітня по грудень спрямовано Фонду 1629441,9 тис. грн відкритих асигнувань (100 відс. уточнених кошторисних призначень), які у повному обсязі перераховані на рахунки підприємств відповідно до укладених договорів. Водночас спрямування асигнувань відбувалося з певним недотриманням помісячного плану асигнувань і зміщенням основних їх обсягів на IV квартал у зв'язку із збільшенням на 66,7 відс. затверджених обсягів видатків за цим напрямом, з яких **72,2 відс. (651865,4 тис. грн)** спрямовані Фонду впродовж 14–22 грудня 2017 року для наступного авансування підприємств терміном на три місяці, і закриттям передоплати до кінця I кварталу 2018 року (20.03.2018). При цьому в I кварталі

2017 року асигнування взагалі не спрямовувалися (при плані 246977 тис. грн) через відсутність підстав для їх освоєння (паспорт затверджений 20.03.2017). Як наслідок, укладання Фондом договорів на забезпечення ТЗР з підприємствами розпочато **31.03.2017** і тривало до кінця грудня 2017 року, що **призвело до несвоєчасного освоєння коштів**.

Аудитом встановлено також випадки **акумулювання значних залишків коштів** на рахунку Фонду, зокрема, станом на 01.06.2017 залишалися **невикористаними 61,8 відс. сум**, отриманих з квітня по травень, станом на **01.08.2017 – 26,6 відс. сум**, отриманих з квітня по липень.

Загальна вартість виданих підприємствами особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю та іншим особам ТЗР і наданих послуг з їх післягарантійного ремонту у 2017 році становила 970244,6 тис. грн, у т. ч. 71916,8 тис. грн видано у I кварталі в рахунок закриття розрахунків за договорами 2016 року та 898327,8 тис. грн – за договорами 2017 року.

2.1.8.3. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики посилити контроль за плануванням видатків за КПКВК 2507030 у частині забезпечення осіб ТЗР і станом їх проведення, визначити порівняльні результативні показники, які б давали можливість оцінити обґрунтованість формування потреби за видами ТЗР та притягнути до відповідальності осіб, винних у порушенні вимог законодавства.

2.1.9. Нормативне збільшення з грудня 2016 року термінів попередньої оплати з одного до не більше трьох місяців з одночасним наданням Мінсоцполітики права Фонду передбачати у договорах на забезпечення ТЗР і послугами з їх післягарантійного ремонту умови щодо закриття попередньої оплати після закінчення бюджетного року створило передумови для порушення термінів її закриття і непродуктивного використання бюджетних коштів.

2.1.9.1. Законодавча база.

Умови здійснення попередньої оплати ТЗР та послуг з їх післягарантійного ремонту для розпорядників бюджетних коштів визначені Постановою № 117 і пунктом 53 Порядку № 321. Відповідно до змін, внесених постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 781 до вищезазначених нормативних актів, термін попередньої оплати із забезпечення такими засобами збільшено від одного до трьох місяців. Ці норми закріплені також наказом Мінсоцполітики від 08.12.2016 № 1496 щодо надання права закриття попередньої оплати за цим напрямом «після закінчення поточного бюджетного року». При цьому за іншими бюджетними програмами Мінсоцполітики розрахунки за договорами повинні бути завершені у межах поточного року, як і до перегляду норм у частині забезпечення ТЗР.

2.1.9.2. Виявлений стан справ і висновок.

Аналізом встановлено, що Фондом умови договорів із забезпечення ТЗР запроваджені з грудня 2016 року. Згідно з ними, попередня оплата повинна бути закрыта впродовж 85 календарних днів з дати отримання коштів, але не

пізніше 20 березня року, наступного після отримання коштів. До їх перегляду розрахунки за договорами закривалися в межах бюджетного року.

Як наслідок, на початок 2017 року за договорами 2016 року із забезпечення ТЗР з урахуванням передоплати, здійсненої у кінці грудня, утворилася дебіторська заборгованість підприємств перед Фондом у сумі 71,9 млн грн (7,4 відс. вартості виданих у 2016 році ТЗР), на початок 2018 року її обсяги за договорами 2017 року зросли **більш як у 10 разів** і становили **731114,1 тис. грн** (плановий термін погашення – 20.03.2018), **проте розрахунки не були завершені і на дату закінчення аудиту (23.04.2018).**

Сума попередньої передоплати грудня 2017 року становила **51,5 відс.** вартості договорів 2017 року. Впродовж 2017 року Фонд також перераховував кошти здебільшого на умовах попередньої оплати на підставі наданих підприємствами, згідно з умовами договорів, гарантійних листів, до яких додавалась інформація про назви виробів, вартість і перелік осіб, яких передбачається забезпечити за рахунок цих сум.

Так, сума передоплати за договорами із забезпечення ПМЗ становила 80,4 відс. їх загальної вартості (109,2 млн грн), кріслами колісними – 81,4 відс. (462 млн гривень). Водночас за більшістю розрахунків, опрацьованих під час аудиту, встановлено, що авансування Фондом підприємств було необґрунтованим. Так, підприємства до гарантійних листів включали дані про уже видані ТЗР. Зокрема, Фондом 24.04.2017 перераховано 770,7 тис. грн передоплати для ПП «Центр протезування «Інвалтруд» на підставі гарантійного листа, який містив дані про видані 22 особам в період з 18.04.2017 по 19.04.2017 ПОВ. При цьому Фондом також не бралися до уваги випадки часткового повернення окремими підприємствами коштів передоплати з метою уникнення сплати пені за недотримання термінів її закриття при наданні наступної передоплати. Так, сума повернених коштів за договорами 2017 року становила **3,2 млн грн**, з них 0,8 млн грн – у 2018 році, які повернено до бюджету.

Аудитом враховано, що ризик невиявлення помилок з питань обґрунтованості проведеної Фондом загальної суми передоплати зріс внаслідок ненадання ним до аудиту документів (заступник директора Фонду Кисляк І. О.) щодо передоплати за ПОВ на суму **9 млн грн** (40 відс. загальної суми договору 2017 року), перерахованої 15.06.2017 ПФ «Теллус».

Довідково. Відповідно до наданої до аудиту службової записки начальника управління внутрішнього аудиту Мінсоцполітики щодо результатів перевірки підстав надання попередньої оплати ПФ «Теллус», встановлено, що арифметичною перевіркою списку осіб, зазначеного в додатку №1 до гарантійного листа від 12.06.2017, встановлено невідповідність заявленої суми сумі попередньої оплати (4,3 млн грн, або на 4,7 млн грн менше суми передоплати), а також дублювання (затроєння) прізвищ осіб з інвалідністю та виробів, їх кількості і вартості. Так, із 99 заявлених осіб у ЦБІ за ПФ «Теллус» обліковувалося лише 47 осіб із заявленою вартістю виробів 3,46 млн гривень. При цьому для однієї особи термін експлуатації ПОВ не закінчився; одну особу не знайдено в ЦБІ; замовлення однієї особи анульовано у зв'язку зі смертю; одній особі проведено ремонт ТЗР; одній особі ПОВ видано у 2015 році; 22 особам ПОВ видано у 2016 році. Як наслідок, Головним управлінням Державної казначейської служби України у м. Києві 15.09.2017

складено протокол № 1 про порушення Фондом як розпорядником бюджетних коштів бюджетного законодавства, згідно з яким при здійсненні ним 15.06.2017 попередньої оплати не надано у встановлений законодавством термін підтвердних документів на постачання ПОВ на суму 3,54 млн гривень.

Мінсоцполітики самоусунулося від розслідування таких фактів.

Отже, передбачені з грудня 2016 року умови попередньої оплати за договорами із забезпечення ТЗР із можливістю її виконання після закінчення поточного бюджетного року були непрозорими і безконтрольними. Це створило умови для прискороного використання Фондом коштів у кінці року та зосередження значних сум у дебіторській заборгованості.

2.1.9.3. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики врахувати недоліки, які мали місце при здійсненні передоплати у 2017 році, при організації забезпечення ТЗР за новим механізмом, провести службове розслідування щодо стану виконання договору на 2017 рік між Фондом і ПФ «Теллус», про результати якого повідомити Рахункову палату, притягнути до відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства.

2.2. Оцінка стану реалізації Фондом соціального захисту інвалідів бюджетної програми за напрямом «забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації»

2.2.1. Розподіл коштів між підприємствами для укладання договорів на забезпечення ТЗР і послугами з їх післягарантійного ремонту у 2017 році був довготривалим і базувався у встановлених аудитором випадках на даних ЦБІ, що містили внесені підприємствами недостовірні дані про попередні замовлення. Як наслідок, на дату проведення розподілу Робочою групою Фонду додатково розподілено підприємствам 58 млн гривень. Крім того, Рахункова палата констатує наявність високого ризику невиявлення недоліків і встановлення порушень при розподілі коштів між підприємствами, що зумовлено прогалинами у системі внутрішнього контролю за внесенням даних до ЦБІ та ненаданням Фондом до аудиту окремих документів з цього питання.

2.2.1.1. Законодавча база.

Порядок № 321 та інші нормативні акти з питань забезпечення ТЗР не визначають механізму розподілу коштів між підприємствами для укладання договорів із забезпечення ТЗР. Положення про Мінсоцполітики та Положення про Фонд не відносять функції з розподілу коштів до повноважень цих органів.

У 2017 році, як і в попередніх роках, розподіл сум для укладання договорів з підприємствами із забезпечення ТЗР здійснював **дорадчий орган – Робоча група Фонду**, створена відповідно до наказу Фонду від 29.03.2017 № 19 (зі змінами) у складі представників Фонду із залученням представників Мінсоцполітики. Розподіл коштів, згідно з положенням про Робочу групу Фонду, здійснюється в межах затверджених обсягів бюджетних коштів за напрямками, затвердженими Мінсоцполітики, з дотриманням визначених ним пріоритетів. До критеріїв розподілу віднесено наявність у ЦБІ індивідуальних

заявок осіб, які мають право на забезпечення ТЗР і їх післягарантійний ремонт, стан виконання умов договорів підприємствами та наявність порушень з їх виконання.

2.2.1.2. Виявлений стан справ і висновок.

У 2017 році розподіл коштів для визначення сум договорів з підприємствами Робочою групою Фонду здійснено за результатами 13 засідань, проведених в період з 29.03.2017 по 21.12.2017, у повному обсязі (1629,4 млн грн) між 87 підприємствами відповідно до розподілу видатків на ТЗР, затвердженого Мінсоцполітики.

За результатами восьми засідань Робочої групи Фонду з 29.03.2017 розподілено суми на проведення післягарантійного ремонту ТЗР, з 05.04.2017 – на забезпечення ПОВ, ПМЗ та ортопедичним взуттям і п'яти засідань з 16.06.2017 – на забезпечення кріслами колісними та засобами реабілітації через невстановлення Наказом № 59 у ред. з 28.03.2017 моделей і шифрів на ці засоби. Підґрунтям для розподілу стали дані ЦБІ про відкриті підприємствами попередні замовлення і заявки на забезпечення ТЗР у всіх статусах («редагується», «видано», «сплачено»), надані Мінсоцполітики²¹ на кожне засідання.

З огляду на постійну увагу Робочої групи Фонду до неточних даних у ЦБІ, зумовлених безпідставним відкриттям деякими підприємствами замовлень і заявок, Мінсоцполітики і Фондом проведені камеральні вибіркові перевірки даних ЦБІ за участі представників 18 підприємств (53 акти), за результатами яких виявлені порушення, серед яких, зокрема, відкриття заявок без направлень, підтверджуючих документів (довідок ЛКК, МСЕК) або на підставі вже виконаного направлення. Разом з тим проведені Мінсоцполітики перевірки були малорезультативними, кількість заявок, охоплених ними, в середньому становила 10 відс., відсоток порушень був дуже низьким, а реагування на них **малоефективними**, що свідчить про **високий ризик недостовірності даних**, що були підставою для розподілу коштів.

Аудит стану виконання Робочою групою Фонду повноважень засвідчив, що:

✓ при розподілі всупереч нормам положення про Робочу групу Фонду не взято до уваги випадки порушення підприємствами договорів (у 2016 році – ФОП Муригін В. В. і ТОВ «Світ літньої людини та реабілітації») та факти повернення підприємствами передоплати з метою уникнення штрафних санкцій;

✓ Робочою групою Фонду невчасно вносилися зміни до розподілів у зв'язку із неможливістю освоєння сум окремими підприємствами. Так, перерозподіл сум між підприємствами на забезпечення ПОВ (6155,4 тис. грн) проведено 07.12.2017, тобто **через три місяці** з дати їх початкового розподілу;

✓ Робочою групою Фонду розподіли коштів проведено із самостійним виділенням пріоритетів за категоріями осіб і детальних видів ТЗР, що призвело

²¹ Електронні файли отримані від Мінсоцполітики.

до численних звернень підприємств, зокрема державної форми власності, до Мінсоцполітики щодо їх фінансових втрат через неоплату Фондом виконаних замовлень на виготовлення ТЗР, які не включені до пріоритетів. Так, починаючи із засідання від 25.07.2017 (протокол № 7), суми, передбачені на ПОВ, розподілялися між підприємствами на забезпечення протезами верхніх і нижніх кінцівок та допоміжними засобами до них лише осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та учасників АТО, а з 11.08.2017 (протокол № 8) – ортезами на верхні та нижні кінцівки, ортезами на хребет лише дітей з інвалідністю та учасників АТО. Решта категорій осіб не забезпечувалася.

Суми між підприємствами на забезпечення електроскутерами, які віднесено до крісел колісних²² (20466 тис. грн), за фактичної їх видачі підприємствами з червня 2017 року розподілені Робочою групою лише наприкінці грудня (21.12.2017).

Довідково. За поясненням заступника директора Фонду Кисляк І.О., рішення не розподіляти кошти на цю мету Фондом прийнято до підтвердження права осіб з інвалідністю, зокрема 1940 року народження і старше, на можливість їх отримання.

Аналізом фактичних підстав для прийняття Фондом такого рішення встановлено, що у 53 із 84 осіб, які отримали електроскутери у 2017 році, у висновку МСЕК вказано «крісло колісне з електроприводом», у 19 – «скутер» або «електроскутер», у 12 – «придатний до керування» (Одеська МСЕК). При цьому лише у 5 осіб висновок МСЕК виданий у 2017 році, у решти – 2014–2016 роках, тобто до включення цього виробу до переліку ТЗР. Це викликає певні сумніви щодо обґрунтованості рішень МСЕК.

Окремі недоліки вдалося мінімізувати завдяки додатковим асигнуванням, виділеним у грудні 2017 на забезпечення ТЗР;

✓ Робочою групою Фонду завершення розподілу коштів між підприємствами на забезпечення ТЗР у 2017 році проведено **на підставі завищених даних підприємств про попередні замовлення**, внесених ними до ЦБІ станом на 14.12.2017. Так, сума виданих ТЗР за замовленнями, відкритими підприємствами після 14.12.2017 і відсутніми у ЦБІ на дату проведення розподілу, становила **57987,6 тис. гривень**. Аудитом даних щодо фактичної видачі встановлено, що підприємствами за заявками, відкритими в період з 15.12.2017 по 31.12.2017 (після завершення розподілу) видано 1367 од. ПОВ (15584,4 тис. грн), 4658 од. ортопедичного взуття (5437,4 тис. грн), 1583 од. засобів реабілітації (4970,7 тис. грн), 4875 од ПМЗ (2825,7 тис. грн) і 1837 од. крісел колісних (29169,4 тис. гривень).

Проте **аудит наголошує на наявності високих ризиків невиявлення помилок і порушень**, що зумовлено, зокрема:

✓ наданням до аудиту Фондом (заступник директора Фонду Кисляк І. О.) лише чотирьох із 13 електронних версій даних ЦБІ, що застосовувалися для розподілу коштів між підприємствами. Крім того, відсутність в отриманих електронних версіях, зокрема у файлах із попередніми замовленнями, даних щодо ПІБ особи та направлень, унеможлиблювала порівняння з інформацією

²² З 17.11.2016 у зв'язку зі змінами до Порядку № 321.

про видачу ТЗР у частині наявності таких даних у ЦБІ на момент проведення розподілу коштів;

✓ невідповідністю показників за однаковою позицією «дата відкриття заявки на підприємстві» у даних ЦБІ щодо заявок у статусі «редагується», які використано для розподілу, та даних ЦБІ про видачу ТЗР, наданих Фондом до аудиту. Це свідчить про **високі ризики маніпулювання даними**. Так, фактична дата взяття в роботу направлення на забезпечення особи Ф.С.В. компресійним рукавом підприємством ТОВ ОНВРЦ «Ортес» 26.12.2016, до ЦБІ дату внесено 24.02.2017, особи С.В.С. – 26.12.2016 і 19.04.2017 відповідно.

2.2.1.3. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики забезпечити посилений контроль та своєчасність і коректність внесення даних до ЦБІ підприємствами, а також притягнути до відповідальності осіб, винних у порушенні вимог законодавства.

2.2.2. Фондом не використовувалися наявні контрольні повноваження, внаслідок чого не забезпечено в повному обсязі прийняття своєчасних і обґрунтованих управлінських рішень на всіх етапах – від формування умов договорів на забезпечення ТЗР до їх виконання підприємствами. Незважаючи на те, що більшістю договорів передбачена відповідальність підприємств за неналежне виконання їх умов, Фондом штрафні санкції практично не застосовувалися, а за окремими договорами у частині права накладання штрафів за внесення підприємствами недостовірних відомостей про відкриття попередніх замовлень до ЦБІ застосувати їх було юридично неможливо. Це є ознакою певного корупційного середовища і негативно позначилося на реалізації прав осіб на забезпечення ТЗР, призвело до неефективного використання бюджетних коштів і недоотримання загальним фондом державного бюджету пені та штрафів за неналежне виконання підприємствами умов договорів на суму, за розрахунками, щонайменше 0,3 млн гривень. Як наслідок, за договорами 2017 року несвоєчасно закрито попередню оплату в сумі 26,2 млн грн, чотирма підприємствами видано ТЗР на суму 0,7 млн грн, види яких не передбачено договорами. Запровадження контролю обґрунтованості відпускнуї ціни ТЗР лише за показником рентабельності зумовило завищення окремими підприємствами показників накладних витрат (у т. ч. витрат на збут) до 3117,1 відс. основної заробітної плати з метою наближення фактичної відпускнуї ціни до граничної. Це створило умови для неекономного використання бюджетних коштів на цю мету.

2.2.2.1. Законодавча база.

На забезпечення ТЗР не поширюються норми Закону України від 25.12.2015 № 922 «Про публічні закупівлі». Це впливає із змісту пункту 5 частини четвертої статті 2 цього Закону, згідно з яким для замовників, що провадять діяльність в окремих сферах господарювання, його сфера не поширюється на випадки, якщо на предмет закупівлі товарів, робіт і послуг ціни (тарифи) на них затверджуються державними колегіальними органами,

іншими органами влади відповідно до їх повноважень або визначаються в порядку, встановленому зазначеними органами, у тому числі якщо визначення таких цін здійснюється на аукціонах. Такими цінами є граничні ціни, затверджені наказом Мінсоцполітики.

Відповідно до чинного законодавства, **особи**, які мають право на безоплатне забезпечення ТЗР та їх післягарантійний ремонт, **можуть самостійно обирати підприємство для отримання належних їм ТЗР і послуг, отже, Фонд не може обирати підприємства, які здійснюють видачу ТЗР за нижчою порівняно з іншими відпускнуою ціною.** Як впливає із змісту Порядку № 321, забезпечення ТЗР окремих категорій населення, які перебувають на обліку в органах соціального захисту населення, здійснюється за направленням, виданим такими органами за наявності довідки МСЕК, ЛКК, ВКК, ІПР. Направлення є підставою для формування підприємством замовлення на виготовлення ТЗР, а дата видачі підприємством є датою забезпечення ТЗР.

Виходячи із змісту Порядку № 321, діючий механізм забезпечення окремих категорій населення ТЗР і послугами з їх післягарантійного ремонту передбачає безготівкове перерахування Фондом коштів підприємствам, які виконали індивідуальні заявки на договірних умовах. Підставою для укладання договорів були затверджені Фондом результати розподілу коштів Робочою групою Фонду.

Істотні умови господарського договору визначені статтею 180 Господарського кодексу України та включають погодження сторонами договору предмета (найменування), кількості продукції (послуг) і вимог до її якості, ціни та строку дії.

За більшістю умов договори із забезпечення ТЗР були **типовими** із терміном дії до 31.12.2017 (у частині попередньої оплати²³ – до 20.03.2018) і передбачали здійснення підприємствами безкоштовного забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших осіб за їх індивідуальною заявкою ТЗР відповідно до вимог Порядку № 321, Порядку № 37 (щодо ПОВ), Порядку № 602 (крісел колісних та засобів реабілітації). Умови видачі підприємствами ТЗР у частині шифрів і найменувань та граничної ціни визначені в додатку 1 до договору, який є його невід'ємною частиною. Контроль відпускнуої ціни за умовами договорів включав дотримання підприємствами при забезпеченні ТЗР вимог Наказу № 59 (щодо забезпечення за фактичною собівартістю та встановленим рівнем рентабельності) і надання Фонду для обґрунтованості вартості ТЗР в обов'язковому порядку до витягів з реєстрів калькуляцій виданих виробів із розшифровками трудових і матеріальних витрат за кожним шифром ТЗР, а для ПОВ за мінімальною та максимальною ціною, включеною до витягу з реєстру, та щомісячної інформації про склад загальновиробничих витрат (у т. ч. на утримання устаткування, адміністративних витрат, витрат на збут із розрахунками бази їх розподілу).

---

²³ Надання Фонду актів з витягами з реєстрів упродовж 85 календарних днів з дати отримання коштів.

2.2.2.2. Виявлений стан справ і висновок.

Аудит свідчить, що Фондом у 2017 році з урахуванням результатів розподілу коштів, проведених Робочою групою Фонду і затверджених Фондом, у період з 10.04.2017 по 21.12.2017 укладено із **87** підприємствами **200 договорів** із забезпечення ТЗР загальною вартістю **1629441,9 тис. гривень**. У їх структурі **36,4 відс.** становили договори із забезпечення ПОВ (58 договорів), **28,4 відс.** – кріслами колісними (16), **17,5 відс.** – ортопедичним взуттям (31), **9 відс.** – ПМЗ (6); **6,7 відс.** – засобами реабілітації (19) та **2 відс.** – договори із здійснення післягарантійного ремонту ТЗР (70). При цьому одне підприємство здійснювало забезпечення від одного до п'яти видів ТЗР. Лідером за вартістю укладених договорів з Фондом було ПП «Форвард-Орто» (п'ять договорів на суму 234,2 млн гривень).

У 2017 році вартість договорів порівняно з 2016 роком зросла на 55,6 відс., а рівень зростання у розрізі видів ТЗР коливався від **30,6 відс.** (засоби реабілітації) до **67,2 відс.** (крісла колісні).

Аналіз договорів засвідчив, що більшість їх умов була недосконалою, що унеможливило здійснення належного контролю за забезпеченням ТЗР, виставлення Фондом обґрунтованих претензій до підприємств у разі їх порушення та отримання доходів загальним фондом державного бюджету від сплати штрафних санкцій, зокрема договорами:

- не передбачено кількості ТЗР (за найменуваннями та шифрами), що повинні бути видані особам, які мають на це право, в межах суми договору. Зазначене при існуючій системі формування потреби за кількісними показниками унеможливорює оцінку результатів виконання договору в частині стану задоволення потреби. Крім того, за наявності недоліків, виявлених аудитом у процесі формування розмірів граничних цін, дає можливість підприємствам здійснювати видачу ТЗР за відпускною ціною, розміри якої порівняно з граничними цінами суттєво коливалися або відповідали граничним;
- на відміну від попередніх років, не встановлено гарантійного терміну експлуатації ТЗР;

- не передбачено відповідальності за порушення підприємствами вимог Порядку № 37 (ПОВ) і Порядку № 602 (крісла колісні і засоби реабілітації) в частині правильності визначення функціональних можливостей осіб при призначенні їм ТЗР;

- не встановлено умов щодо формування актів з витягами з реєстрів у послідовності до дати видачі та термінів опрацювання Фондом актів з витягами із реєстрів, наданих підприємствами. Фактично Фондом формування реєстрів про видачу ТЗР здійснювалося на підставі даних ЦБІ за зверненням підприємств, які самостійно визначали період видачі, що призвело до системного неупорядкованого звітування за такими операціями. Так, дані до реєстрів з видачі ТЗР включалися через 1 – 10 місяців після фактичної видачі (зокрема, акт від 06.02.2018 № 13 на суму 23,1 тис. грн містив видачу ТОВ «Мальви» ПМЗ за період з 18.04.2017 по 30.04.2017). При цьому спрямування в кінці року майже половини річних обсягів бюджетних

асигнувань значно збільшило навантаження на працівників Фонду. Водночас відсутність термінів опрацювання актів:

- давала можливість Фонду зволікати з їх підписанням, що викликало обурення окремих підприємств. Як засвідчив аудит, фактично закриття акта відбувалося за датою його підписання, а період від дати надходження акта до його підписання коливався **від одного дня до місяця**. Так, акти ПП «Форвард-Орто» № 65 і № 66, які 27.10.2017 надійшли до Фонду, ним підписані 14.11.2017;

- призводила до перерахунку Фондом на вимогу підприємств пені та штрафів за невиконання умов договорів за виставленими претензіями або взагалі дозволяла їх уникати. Підприємства відмову від задоволення отриманої претензії обґрунтовували своєчасним наданням Фонду (до завершення терміну закриття передоплати) актів на суму проведеної передоплати. Так, ТОВ «Фенікс-Медікал» (договір від 16.06.2017 № 283) розмір пені Фондом зменшено з 25,7 до 17,4 тис. грн, що сплачено, а штраф за прострочення понад 30 днів (84,7 тис. грн) скасовано. Сума повторної претензії, виставленої ПФ «Теллус», змінена з 3595,6 до 449,7 тис. грн внаслідок виключення суми неповерненої передоплати (3,5 млн грн), але це підприємство відмовилося від сплати пені з посиланням на надання Фонду актів у визначений договорами термін.

Аудит засвідчив, що **виконання договорів 2017 року здійснювалося з порушенням їх умов та іншими недоліками організаційного характеру** через недостатній контроль Фонду за окремими підприємствами, а саме встановлено випадки:

- порушення у 2017 році та у I кварталі 2018 року підприємствами умов договорів у частині закриття термінів попередньої оплати. Сума штрафів та пені, сплачених чотирма підприємствами за порушення у 2017 році термінів закриття передоплати (2,4 млн грн), становила **23,1 тис. грн**, у I кварталі 2018 року двома підприємствами (654,8 тис. грн) – **69 тис. гривень**. Зокрема, порушили умови договорів із забезпечення кріслами колісними та засобами реабілітації ТОВ «Фенікс-Медікал», ТОВ «Ваше Здоров'я Трейдинг», ТОВ «Слайг-Медікал», ТОВ «НТП Спецмедтехніка», ПОГ «ЦКРІ Акмеа». При цьому **станом на 20.03.2018**, що є кінцевою датою завершення дії договорів 2017 року, свої зобов'язання перед Фондом у частині закриття попередньої оплати не виконали підприємства за **20-ма договорами на суму 23223,5 тис. грн**, що свідчить про недоліки у розподілі коштів між підприємствами для укладання договорів.

Станом на 06.04.2018²⁴ такі розрахунки не були завершені за **дев'ятьма договорами** (9346,8 тис. грн), а **трьома** підприємствами у I кварталі 2018 року замість видачі ТЗР з метою уникнення штрафів за договорами повернено Фонду **830,6 тис. грн**, з них ПП «Терно-Топ» за договором від 12.04.2017 № 93 на забезпечення ортопедичним взуттям – **815,8 тис. грн** (16,7 відс. передоплати

²⁴ На дату формування Фондом у ЦБІ звіту в розрізі підприємств та видів ТЗР.

грудня). При цьому Фонд зволікав з виставленням претензій до підприємств. Так, при порушенні підприємствами термінів закриття передоплати за **20-ма договорами** станом на 23.04.2018 виставлено **лише 16 претензій**, сума нарахованої пені за якими – **141,9 тис. грн**, з них сплачено **95 тис. грн**, за рештою договорів претензії були в роботі. Станом на 27.04.2018²⁵ перед Фондом рахувалася заборгованість Харківського КЕПОП і Київського КЕПОП у сумі **3407,8 тис. грн** за договорами із забезпечення ПОВ, спричинена неприйняттям Фондом актів з витягами з реєстрів з видачі ПОВ у зв'язку із використанням ними **російських комплектуючих**, що заборонено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.09.2014 № 829-р.

Довідково. Головне управління контролю за безпекою захисту інтересів держави у сфері економічної безпеки СБУ листом від 25.04.2018 у відповідь на звернення Мінсоцполітики не заперечувало щодо оплати Фондом ПОВ, виданих особам з інвалідністю у 2016–2017 роках.

За результатами неналежного виконання договорів 2017 року із забезпечення ТЗР Головним управлінням Державної казначейської служби України в м. Києві на виконання пункту 6 Порядку складання Протоколу про порушення бюджетного законодавства, затвердженого наказом Мінфіну від 15.11.2010 № 1370, складено **10 протоколів** про порушення Фондом як розпорядником бюджетних коштів бюджетного законодавства (один – від 15.09.2017, дев'ять – від 30.03.2018, надіслані 11.04.2018) за ненадання протягом трьох днів після закінчення терміну попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів (пункт 22 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України) документів, що підтверджують забезпечення ТЗР. При цьому операції з бюджетними коштами на рахунках Фонду не призупинено, оскільки, згідно з пунктом 3 Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 № 21, такі видатки є захищеними;

- порушення підприємствами нормативних термінів виготовлення ПОВ, встановлених Порядком № 321 (20 робочих днів), на один–сім місяців і більше. Так, терміни виготовлення ортезів на грудний, поперековий відділи хребта, тазостегновий-колінний-гомільковостопний суглоб-стопу на Вінницькому КЕПОП коливалися **від 1,5 до 2,5 місяців**, Львівському КЕПЗПіП – **до двох місяців**, Полтавському КЕПОП – **до трьох місяців**, ТОВ «Ортсабо-СЦР» – **від 6 до 7 місяців**; ортезів на тазостегновий-колінний-гомільковостопний суглоб-стопу на Вінницькому КЕПОП, ТОВ «Турбота», ППОП «Динаміка» – **від 1,5 до 2,5 місяців**. Однак на рівні Фонду **достовірно неможливо** встановити фактичний період виготовлення ПОВ (у ЦБІ відсутні позиції для занесення даних про дату початку виготовлення, часу, необхідного для примірки, дати приходу особи для примірки). Водночас довготривалі терміни забезпечення ПОВ свідчать про **наявність ризику** порушення підприємствами термінів їх виготовлення, що призводить до користування особами **ТЗР понад строк** їх фактичної експлуатації;

²⁵ На дату узгодження акта.

- **включення підприємствами до актів з реєстрами сум вартості виданих померлим особам ТЗР і їх оплати Фондом.** За поясненнями підприємств, наданих Фонду, на момент внесення ними або сервісними центрами даних про видачу ТЗР до ЦБІ у них були відсутні відомості про смерть таких осіб, а інформація від органів соціального захисту населення надходила **через два місяці і більше після смерті.** У 2017 році та січні – квітні 2018 року підприємствами у зв'язку із зазначеним повернено Фонду за договорами 2016, 2017 років **257,7 тис. грн**, з них 103,9 тис. грн віднесено на відновлення касових видатків, решту через **1–2,5 місяці** з дати їх отримання повернено Фондом до загального фонду державного бюджету. З метою розв'язання цієї проблеми Фонд неодноразово звертався до Мінсоцполітики, але на час аудиту вона **не була вирішена.** Як наслідок, є **високі ризики неефективного використання бюджетних коштів;**

- **застосування Фондом штрафів до підприємств за порушення ними черговості при видачі ТЗР** (у розмірі 20 відс. від суми виробу, виданого з порушенням черговості) за договорами 2017 року **не здійснювалося.** Проте за результатами опрацювання дат відкриття заявок підприємствами **такі випадки** Рахунковою палатою встановлені на Дніпропетровському КЕПОП, Миколаївському ДЕПОП, Одеському КЕПОП, ПП «Протезно-ортопедична майстерня», у ТОВ ОНВРЦ «Ортес», ТОВ «Друкмаш-центр», на підприємстві «Владіслава». Порушення черговості при видачі ТЗР **негативно** позначилося **на стані забезпечення ТЗР і внаслідок незастосування Фондом передбачених договорами штрафів за такі порушення призвело до недоотримання загальним фондом державного бюджету доходів,** за розрахунками, у сумі **0,3 млн грн;**

- **спрямування Фондом 723,9 тис. грн для оплати виданих підприємствами ПМЗ, види яких не передбачено договорами** (ТОВ ОНВРЦ «Ортес» – 591,2 тис. грн, ТОВ «Друкмаш-центр – 1,4 тис. грн, Миколаївське ДЕПОП – 2 тис. грн, ТОВ «ПОЦ «Мальви» – 129,3 тис. грн), **свідчить про низький рівень контролю;**

- **надання підприємствами всупереч умовам договорів Фонду неналежно оформлених документів для підтвердження обґрунтованості вартості виданих ТЗР, зокрема незатверджених калькуляції на ТЗР,** унеможливило встановлення періоду видачі ТЗР, зокрема, ТОВ «Турбота», ТОВ «Лайф Медікал», Вінницьке КЕПОП, Харківське КЕПОП, ТОВ «Антис-Орто», ТОВ «ВК «Діспомед», ТОВ «НТП «Спецмедтехніка», а також перевірку правильності формування собівартості виробу в разі закупівлі ТЗР або комплектуючих до них іноземного виробництва за іноземну валюту (ТОВ «Ваше Здоров'я Трейдинг», ТОВ «Світ літньої людини та реабілітації», ТОВ «Фенікс-Медікал» із забезпечення кріслами колісними). При цьому окремі підприємства замість щомісячної звітності дані про загальновиробничі витрати надавали у міру внесення змін до складу цих витрат, а форма її подання у переважній більшості підприємств була узагальненою для **всіх виданих ТЗР, що ускладнювало оцінку складових цих витрат за видами ТЗР.** Наприклад, у розрахунку на одну одиницю виданого ТЗР така інформація надана лише

дев'ятьма із 16 підприємств, які забезпечували кріслами колісними, двома із шести підприємств – щодо ПМЗ.

Аналіз калькуляцій відпускної ціни, наданих підприємствами Фонду згідно з договорами, засвідчив **значну різницю у відпускних цінах** на аналогічні види ТЗР між підприємствами державної та інших форм власності. Так, дев'ять із 16 підприємств здебільшого здійснювали у 2017 році видачу крісел колісних за ціною, яка відповідала граничній (11232 од., або 76,6 відсотка).

Натомість у поодиноких випадках деякі підприємства забезпечували осіб з інвалідністю окремими моделями крісел колісних вітчизняного виробництва та ПОВ за ціною, значно нижчою за граничну. Зокрема, фактична відпускна ціна ортеза на грудний, поперековий, крижовий відділи хребта – **4,1 тис. грн**, або **60,7 відс.** граничної ціни 2017 року (6,8 тис. грн), гранична ціна 2016 року – 5,6 тис. грн; ортеза на гомілковостопний суглоб-стопу – **5,3 тис. грн**, або **33,5 відс.** (15,9 тис. грн), гранична ціна 2016 року – 8,1 тис. грн; крісла колісного активного базового (модель 124) – **9,6 тис. грн**, або **28,3 відс.** (33,8 тис. грн), гранична ціна 2016 року – 6,8 тис. грн; крісла колісного низькоактивного базового (модель 277) – **9 тис. грн**, або **77 відс.** (11,7 тис. грн), гранична 2016 року – 5,3 тис. грн, що додатково підтверджує завищення граничних цін на 2017 рік.

За договорами із забезпеченням ПМЗ питома вага засобів, виданих за ціною нижче граничної, становить лише **0,8 відс.**, решту 188,2 тис. виробів видано за граничною ціною. При цьому видачу ПМЗ за ціною нижче граничної здійснювало переважно Миколаївське КЕПОП (94,5 відс. загальної кількості виданих виробів). Водночас ТОВ ОНВРЦ «Ормес», яке є головним підприємством із забезпечення цими засобами (сума договору – 80,4 відс. загальної вартості договорів на забезпечення ПМЗ), за ціною **нижче граничної** видало лише **6 із 150,5 тис.** одиниць.

Фактичний рівень рентабельності при дотриманні нормативного (9 відс.) у розрізі підприємств і моделей (видів) ТЗР **коливався** від 0,8 відс. (ТОВ «ВК «Діспомед», ходунки-рамки), **3 відс.** (ТОВ «НТП «Спецмедтехніка», палиці) **3,9 відс.** (ТОВ «Фенікс-Медікал», крісло колісне Basix2, електроскутер Sterling S400) до **8,9 відс.** (ПрАТ «Завод Артемзварювання», крісло колісне моделі 201), **9 відс.** (ТОВ «НВЦ «Антей-ЛТД», всі моделі крісел колісних) і (ТОВ «Друкмаш-центр», ПМЗ);

• **необґрунтованого формування витрат** підприємствами через відсутність у Фонду, крім контролю показника рентабельності, **важелів впливу на структуру фактичної відпускної ціни ТЗР.** Це зумовлено тим, що чинне законодавство з питання забезпечення ТЗР **не регламентує** граничного рівня загальноновиробничих, адміністративних витрат на виготовлення та постачання ТЗР, а також витрат на збут. Склад накладних витрат **залежить від затвердженої підприємством облікової політики та форми його власності**, зокрема у державних і казенних підприємств їх розмір був значно меншим.

Аудит засвідчив суттєве коливання відсотка накладних витрат до основної заробітної плати ТЗР за відсутності належного реагування з боку Фонду. Так, у ТОВ «Центр протезування «Едвардс», яке, згідно з договорами на загальну суму 4,3 млн грн, здійснювало забезпечення ПОВ, розмір накладних витрат у складі виробничої собівартості становив **2978,12 відс.** основної заробітної плати (на 1 грн основної заробітної плати припадало 29,7 грн накладних витрат). В Українському центрі реабілітації ветеранів Афганістану (сума договору 5,6 млн грн) розмір накладних витрат на виготовлення ПОВ становив **3117,1 відс.** основної заробітної плати і був найвищим **серед усіх підприємств.** У ПП «Форвард-Орто» розмір накладних витрат за усіма договорами з 05.10.2017 встановлено на рівні **936,8 відс.** основної заробітної плати, з яких витрати на збут становили 332 відсотки. При цьому ПП «Форвард-Орто» до складу витрат на збут, на відміну від інших підприємств, з квітня включало витрати на проведення **рекламних заходів** щодо продукції, за якою укладені договори, що становили **29,9 відс.**, а з жовтня витрати збільшені до **38,2 відсотка.**

Довідково. Останні Методичні рекомендації з визначення граничних цін на ТЗР були розроблені у 2014 році²⁶ (до реформування протезної галузі) і передбачали обмеження для ПОВ рівня адміністративних (194,4 відс.), загальновиробничих витрат (339,4 відс.) і витрат на збут (46,7 відс. основної заробітної плати);

- порушення Мінсоцполітики і Фондом Порядку № 1530 у частині актуалізації ЦБІ довідників виробів ТЗР. Так, позиції щодо ПМЗ післяопераційних та ліфів для кріплення ПМЗ післяопераційних при їх видачі з квітня 2017 року включені внаслідок відсутності у ЦБІ їх найменувань і шифрів до актів у січні–лютому 2018 року, тобто через понад вісім місяців. ХМУВП «Воля» до ЦБІ при видачі подушок протипролежневих у позиції «назва ТЗР» замість виданої моделі особі з інвалідністю вказувало одразу чотири моделі, що унеможливило встановлення типу виробу, який видано;

- виставлення Фондом до підприємств претензій за невиконання окремих умов договорів було унеможливлене, оскільки потребувало залучення інших сторін для підтвердження факту порушення. Так, застосування штрафів до підприємств за забезпечення ТЗР, що не відповідають нормативній і технічній документації, а також іншим вимогам законодавства, у розмірі 20 відс. суми виданого ТЗР, що відноситься до виробів медичного призначення, можливе лише за результатами звернення Фонду до Держлікслужби, яка, згідно з Положенням про Держлікслужбу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015, реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки таких виробів.

При цьому механізм нарахування штрафів підприємствам за внесення до ЦБІ недостовірних відомостей про відкриття попередніх замовлень та/або заявок осіб з інвалідністю у розмірі 5 відс. суми ТЗР, на який

---

²⁶ Затверджені Робочою групою з питань розроблення пропозицій щодо формування граничних цін на ТЗР, що виготовляються та/або реалізуються в Україні на засіданні від 05.11.2013 (протокол № 1).

неправомірно відкрито замовлення та/або заявку, **відсутній**. Такі умови до договору включені Фондом за рекомендацією Мінсоцполітики без роз'яснень щодо їх застосування.

Отже, **незабезпечення Фондом достатнього контролю** за виконанням підприємствами договорів на забезпечення ТЗР **підвищило усі можливі ризики аудиту**. Незважаючи на збільшення у 2017 році порівняно з 2016 роком обсягів укладених договорів у **1,6 раз** і встановлення **достатніх умов** для здійснення Фондом контролю за їх виконанням, зокрема права на надання на вимогу Фонду будь-яких документів стосовно виданих ТЗР і проведення перевірок підприємств з питань чіткого дотримання вимог Порядку № 321 та умов договору, такий контроль **був недостатнім і малорезультативним**.

Перевірки проводилися Фондом **лише камерально** під час опрацювання актів з витягами з реєстрів, зокрема, щодо відповідності комплектації ТЗР та застосування матеріалів при їх виготовленні, оцінки їх вартості, норм витрачання матеріалів відповідно до нормативної та технічної документації, правильності формування фактичної собівартості, відпускної ціни ТЗР згідно з обраною підприємством обліковою політикою, недоліки усувалися в робочому порядку. При цьому письмові звернення Фонду до підприємств **про зменшення відпускної ціни** за результатами перевірок **мали поодинокий характер**.

2.2.2.3. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики та Фонду врахувати недоліки умов договорів 2017 року з метою їх уникнення при формуванні типових договорів для органів соціального захисту населення, притягнути до відповідальності осіб, винних у порушенні вимог законодавства, та забезпечити удосконалення ЦБІ в частині контролю за забезпеченням ТЗР.

2.3. Оцінка роботи органів соціального захисту населення із забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації

2.3.1. Органами соціального захисту населення не забезпечено належного виконання покладених на них повноважень з питань забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших осіб ТЗР і послугами з післягарантійного ремонту. Це впливало на терміни задоволення осіб цим видом державної підтримки та ефективність використання бюджетних коштів, виділених на цю мету.

2.3.1.1. Законодавча база.

Органи соціального захисту населення, відповідно до Порядку № 321 (пункти 15, 19), Порядку взяття на облік, Порядку взаємодії, зокрема, ведуть облік осіб, вносять їх особисті дані до ЦБІ, формують у ньому електронні направлення на забезпечення ТЗР та видають окремі їх види, формують особові справи, заповнюють картки забезпечення осіб ТЗР, інформують про підприємства, до яких вони можуть звернутися щодо забезпечення ТЗР; визначають кількісну потребу в ТЗР, складають щомісячну звітність про

забезпечення окремих категорій населення ТЗР (ф. 7) і подають її структурним підрозділам соціального захисту населення.

2.3.1.2. Виявлений стан справ і висновок.

За результатами перевірок органів соціального захисту населення встановлено випадки неналежного виконання ними нормативно-правових актів з питань забезпечення ТЗР і подання звітності, серед яких порушення:

- пункту 21 Порядку № 321 у частині формування електронних направлень на повторне забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших осіб ТЗР за два місяці до закінчення строку експлуатації попередньо виданого засобу (формувався **на 1–12 місяців пізніше**);

- наказу Мінсоцполітики від 04.07.2012 № 400 у частині ведення документів з обліку і забезпечення ТЗР осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших категорій **у довільній формі**;

- пункту 46 Порядку 321 у частині невнесення до ЦБІ даних про видачу ТЗР;

- вимог наказу Мінсоцполітики від 31.03.2015 № 351 щодо порядку заповнення форми звітності № 7 та періодичності її подання, що викривлювало її зміст;

- вимог абзацу другого пункту 26 Порядку № 321 і пунктів 4, 7 Порядку повернення та списання технічних та інших засобів реабілітації, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 18.02.2015 № 186, щодо забезпечення належної роботи із повернення ТЗР, строк експлуатації яких не закінчився, виданих особам, які померли. Не створювалися постійно діючі комісії, не складались письмові висновки про придатність або непридатність ТЗР.

Також не вживалися належні заходи щодо повернення ТЗР, строк експлуатації яких не закінчився, у разі смерті осіб з інвалідністю, що за наявності незадоволеної потреби зумовило **неефективне управління матеріальними активами** (управління соціального захисту населення Соборної районної у м. Дніпрі ради – 103,1 тис. грн і управління праці та соціального захисту населення Індустріальної районної у м. Дніпрі ради – 75,8 тис. гривень). Крім того, перевірка Мінсоцполітики встановлено, що через невміння фахівців органів соціального захисту населення повноцінно користуватися наявними можливостями ЦБІ потреба в ТЗР формувалася в ручному режимі.

Незважаючи на проведення Мінсоцполітики регулярних заходів із підвищення кваліфікації кадрів та перевірок роботи органів соціального захисту населення, **зазначені факти мали системний характер**. Це створює ризики несвоєчасного забезпечення ТЗР осіб, які мають на це право, і призвело до неналежного формування звітності з питань забезпечення ТЗР і неефективного управління матеріальними активами, придбаними коштом державного бюджету.

2.3.1.3. Рекомендації

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики посилити контроль за виконанням органами соціального захисту населення покладених на них завдань і функцій з питань забезпечення осіб ТЗР.

2.4. Соціально-економічні наслідки виконання бюджетної програми за КПКВК 2507030 у частині забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації

2.4.1. Рівень державного соціального захисту осіб з обмеженими можливостями є відображенням рівня розвитку суспільства в цілому. Так, у 2017 році виділені обсяги видатків на забезпечення ТЗР були найбільшими за обсягами за останні роки і досягли 1,6 млрд гривень. Це сприяло суттєвому зменшенню чисельності осіб, що перебували на обліку для забезпечення ТЗР, і зняттю соціальної напруги, яка мала місце внаслідок щорічного недофінансування видатків на цю мету. Проте у 2017 році, попри високий рівень задоволення кількісної потреби в ТЗР (83,8 відс.) і повне задоволення вартісної потреби в цілому (100,3 відс.), показники за видами ТЗР у кількісному виразі коливалися від 52,3 до 120,4 відс., у вартісному – від 60,9 до 149,3 відсотка. Це свідчить про наявність системних ризиків при плануванні видатків, без ліквідації яких проблему повного і своєчасного забезпечення окремих категорій населення ТЗР лише за рахунок збільшення обсягів асигнувань із державного бюджету на цю мету не розв'язати.

2.4.1.1. Виявлений стан справ і висновок.

Упродовж 2017 року та I кварталу 2018 року за рахунок коштів, виділених у 2017 році на цю мету, видано **697,6 тис. од.** ТЗР (83,8 відс. потреби) при **100,3 відс.** задоволенні вартісної потреби, що зумовлено відсутністю коригування її обсягів у 2017 році.

Стан задоволення потреби окремих категорій населення в ТЗР у 2017 році наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Стан задоволення потреби окремих категорій населення в ТЗР у 2017 році

Види ТЗР	Потреба в ТЗР		Фактично видано ТЗР		Відсоток задоволення потреби	
	кількісна, тис. од.	вартісна, млн грн	кількість, тис. од.	сума, млн грн	кількісної	вартісної
ПОВ	207,7	535,5	155,2	589,4	74,7	110,1
Ортопедичне взуття	214,8	215,6	258,7	285,0	120,4	132,2
ПМЗ	172,5	94,8	189,7	109,2	110,0	115,2
Крісла колісні	31,3	462,4	26,7	460,1	85,3	99,5
Засоби реабілітації	117,6	241,4	61,5	147,0	52,3	60,9
Післягарантійний ремонт ТЗР	X	21,3	5,8*	31,8	X	149,3
Всього	832,6	1617,2	697,6	1622,6	83,8	100,3

* Проведено ремонт ТЗР

Проте аудитом встановлено, що в розрізі видів ТЗР і регіонів спостерігалось як незадоволення потреби в кількісному виразі, зокрема за засобами реабілітації – лише на **52,3 відс.**, ПОВ – на 74,7 відс., так і перевищення потреби, зокрема за ПМЗ – до **110 відс.**, ортопедичним взуттям –

до 120,4 відсотка. Так само і за показниками задоволення вартісної потреби. У розрізі регіонів рівень забезпечення потреби у **ПОВ** коливався **від 27,4 відс.** (Рівненська обл.) **до 5,3 раза** (Тернопільська обл.); **ортопедичному взутті – від 64,2 відс.** (Кіровоградська обл.) **до 5,5 раза** (Хмельницька обл.); **ПМЗ – від 73,5 відс.** (Луганська обл.) **до 3,4 раза** (Тернопільська обл.); **кріслах колісних – від 63,1 відс.** (Луганська обл.) **до 142,6 відс.** (Київська обл.); **засобах реабілітації – від 27,1 відс.** (Донецька обл.) **до 88,1 відс.** (Київська область).

При цьому в розрізі видів засобів реабілітації при середньому рівні 52,3 відс. потреба в засобах для ходіння (палиці, милиці) задоволена на **48,4 відс.**, подушках протипролежневих – на **72,7 відс.**, в матрацах протипролежневих – на **112,5 відсотка**. Кількісна потреба у кріслах колісних задоволена в цілому на 85,3 відсотка.

За наявності потреби не видавалися такі моделі крісел колісних, як **КкД**, **КДС** (багатофункціональні), **КСД** (низькоактивні), **ККЕД 11**, **ККЕК 1** (з електроприводом), а іншими моделями забезпечено **понад потребу**, зокрема, кріслами колісними моделі **220** у Волинській обл. забезпечено 9 осіб при потребі 8 од., у Миколаївській обл. – три особи і дві од. відповідно, у Тернопільській обл. – одну за відсутності потреби; кріслами колісними моделі **Flaer 19**, **32** у Миколаївській обл. – чотири особи за відсутності потреби, у Тернопільській обл. – три особи при потребі одна од.; за відсутності потреби забезпечено 413 електроскутерами на загальну суму 33,4 млн грн, 3,8 тис. од. ліфтів для кріплення ПМЗ для занять фізкультурою та плаванням і ПМЗ післяопераційними на суму 0,9 млн гривень.

2.4.1.2. Рекомендації.

У зв'язку з високими ризиками недостовірності показників кількісної і вартісної потреби у ТЗР Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики посилити контроль за їх формуванням Фондом і органами соціального захисту населення.

2.4.2. Врахування підприємствами розмірів граничних цін на 2017 рік за всіма заявками, відкритими починаючи з 01.01.2017 до 27.03.2017 (у період дії Наказу № 59 в ред. з 02.12.2016), призвело до неекономного використання бюджетних коштів, за розрахунками, в сумі 47 млн гривень. Крім того, використання послуг підприємств-посередників також збільшує вартість ТЗР і створює умови для забезпечення ними за завищеними цінами.

2.4.2.1. Виявлений стан справ і висновок.

За результатами опрацювання фактичних видатків 2017 року встановлено, що за заявками, відкритими підприємствами у період з **01.01.2017 по 27.03.2017**, видано **28038 од.** ПМЗ, вартість яких, за розрахунками, завищена на **0,6 млн грн**, **3162** крісел колісних (23,3 відс.) – на **22,1 млн грн**, **1383 од.** засобів реабілітації (3,8 відс.) – на **0,2 млн грн** і **35627 од.** ПОВ (48,5 відс.) – на **24,3 млн гривень**. Крім того, аудит засвідчив, що **11 із 35 підприємств**, які підлягали аудиту, забезпечували осіб з інвалідністю окремими ТЗР, придбаними ними за договорами, укладеними з іншими підприємствами, тобто **фактично третина підприємств – посередники**. Так, чотири із шести

підприємств, що здійснювали забезпечення осіб з інвалідністю ПМЗ, фактично закуповували продукцію у інших виробників (вітчизняних і зарубіжних): ТОВ «ПОЦ «Мальви»; ТОВ «НВЦ «Альма»; підприємство «Владіслава»; Миколаївське ДЕПОП. Водночас, незважаючи на різних виробників, всі підприємства на розгляд Комісії подали пропозиції за однаковою ціною – 1187 грн, що відповідає граничній.

2.4.3. Недофінансування з року в рік видатків на забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення ТЗР, що призвело до порушення черговості при видачі ТЗР, і неможливість встановлення дати фактичного звернення особи на підприємство спричинило проведення у 2017 році видатків за направленнями, виданими органами соціального захисту населення в окремих випадках 10 і більше років тому. Це може свідчити як про неналежну роботу органів соціального захисту населення, так і відстрочення забезпечення особи ТЗР.

2.4.3.1. Виявлений стан справ і висновок.

Забезпечення ТЗР осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення у 2017 році відбувалося за **направленнями** органів соціального захисту населення **різних періодів**, починаючи з 2007 року. При цьому терміни з дати видачі направлення до дати видачі окремим особам **ПОВ** коливалися від одного місяця (грудень 2017 року) до 10 років (травень 2007 року, Львівське КЕПЗПіП); **ортопедичного взуття** – від одного місяця до **8 років** (серпень 2009 року, Дніпропетровське КЕПОП); **ПМЗ** – від одного місяця до **10 років** (вересень 2007 року, ТОВ ОНВРЦ «Ортес»); **крісел колісних** – від одного місяця до **трьох з половиною років** (березень 2014 року, ТОВ «Слайг-Медікал»); **засобів реабілітації** – від одного місяця до **шести з половиною років** (березень 2011 року, ТОВ «Світ літньої людини та реабілітації»). Так, на підставі направлення органу соціального захисту населення від **15.05.2007** № 125 Львівським КЕПЗПіП оформлено заявку від **13.07.2017** на виготовлення протеза гомілки модульного (ПН.3.3.2.4.0) для особи з інвалідністю М.М.Ф. 1948 р. н., який видано **20.07.2017** (через 10 років і два місяці). Однією з причин зазначеного є неврахування пропозиції Рахункової палати щодо врахування при розподілі коштів між підприємствами дати видачі направлень і недоліки в роботі органів соціального захисту населення.

2.4.3.2. Рекомендації.

Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики забезпечити контроль за роботою органів соціального захисту населення і підприємств.

2.4.4. Відсутність належного контролю за діяльністю МСЕК і підприємств у частині призначення ТЗР створює ризики необ'єктивного прийняття ними рішень щодо забезпечення осіб з інвалідністю окремими їх видами (моделями).

2.4.4.1. Законодавча база.

Згідно з пунктом 11 Положення про медико-соціальну експертизу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 № 1317, міські, міжрайонні, районні МСЕК належать до закладів охорони здоров'я при

управліннях охорони здоров'я обласних, Київської міської держадміністрацій і визначають, зокрема, потребу осіб з інвалідністю у забезпеченні їх ТЗР на підставі медичних показань і протипоказань. Відповідно до пункту 13 цього Положення, центральна МСЕК МОЗ проводить перевірку обґрунтованості рішень, прийнятих обласними, Київською міською МСЕК, і в разі необхідності скасовує їх, а також аналізує випадки необґрунтованого прийняття рішень міськими, міжрайонними, районними МСЕК і подає МОЗ пропозиції щодо покращення ситуації у цій сфері. Після прийняття Мінсоцполітики Порядку № 602, який набрав чинності з 23.05.2017, запроваджено відповідальність підприємства за правильність обрання виду ТЗР і поняття сумісності крісел колісних при виборі особою з інвалідністю двох таких засобів. Згідно з Порядком № 602, у разі наявності в користувача одного крісла колісного або вибору ним двох крісел колісних призначення проводиться за результатами аналізу сумісності функцій і технічних характеристик таких засобів.

2.4.4.2. Виявлений стан справ і висновок.

Аудитом встановлено випадки забезпечення осіб з інвалідністю кріслами колісними на підставі документів МСЕК (ІПР) і підприємств (анкета), сформованих **без урахування медичних протипоказань і з недотриманням сумісності** таких виробів, **визначеної Порядком № 602**. Так, особу з інвалідністю Н.П.І. (Одеська область) за направленнями, виданими органом соціального захисту населення у грудні 2016 року і липні 2017 року, у вересні 2017 року забезпечено дорожнім кріслом колісним базовим моделі ДККРС-2 (ТОВ «Друкмаш-центр»), а у листопаді 2017 року – ще одним дорожнім кріслом колісним базовим моделі КВД-22 (ТОВ «ВК «Діспомед»).

Довідково. За поясненням Фонду, при прийнятті рішення він керувався роз'ясненнями Мінсоцполітики щодо застосування положення Порядку № 602 лише до направлень, виданих з дати набрання ним чинності (23.05.2017).

У вересні 2017 року двох осіб з інвалідністю І групи, **прикутих до ліжка**, забезпечено **електроскутерами** базовими Sterling S400 вартістю **81,1 тис. грн** (ТОВ «Фенікс-Медікал»). Водночас аналіз наданих документів засвідчив, що діагнози цих осіб і зміст ІПР свідчать про **ризик неповноцінного користування** цими засобами пересування. Крім того, аудитом встановлено випадки забезпечення у 2017 році осіб віком від 20 до 77 років триколісними велосипедами «Велодоктор» (модель № 1–7) на загальну суму 627,3 тис. грн, які, за даними сайта виробника, є дитячими. При цьому в Порядку № 321 у ред. з 07.04.2018 назву цього виробу доповнено словом «дитячі».

Довідково. За поясненням Мінсоцполітики, вибір цього виду ТЗР залежить від фізіологічних особливостей особи з обмеженими можливостями, його росту і ваги.

Зазначене вище свідчить про **ризик певних зловживань МСЕК** при визначенні потреби в забезпеченні цими виробами.

2.4.4.3. Рекомендації.

У зв'язку з високими ризиками необґрунтованого призначення окремих видів ТЗР Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики і МОЗ посилити контроль за роботою МСЕК (ЛКК) і підприємств у частині призначення ТЗР.

2.4.5. Зміна з 07.04.2018 механізму забезпечення ТЗР, а також запровадження компенсації за окремі їх види без внесення відповідних змін до низки нормативно-правових актів з цього питання, положень органів соціального захисту населення та територіальних відділень Фонду в частині покладання на них нових повноважень і без практичного адаптування нового порядку вже майже на півроку відстрочила забезпечення у 2018 році окремих категорій населення ТЗР. Така ситуація, якщо не усунути недоліки в роботі органів соціального захисту населення та ЦБІ, може створити ризики неефективного використання бюджетних коштів, несвоєчасного забезпечення осіб ТЗР і ненадання їм компенсації.

2.4.5.1. Виявлений стан справ і висновок.

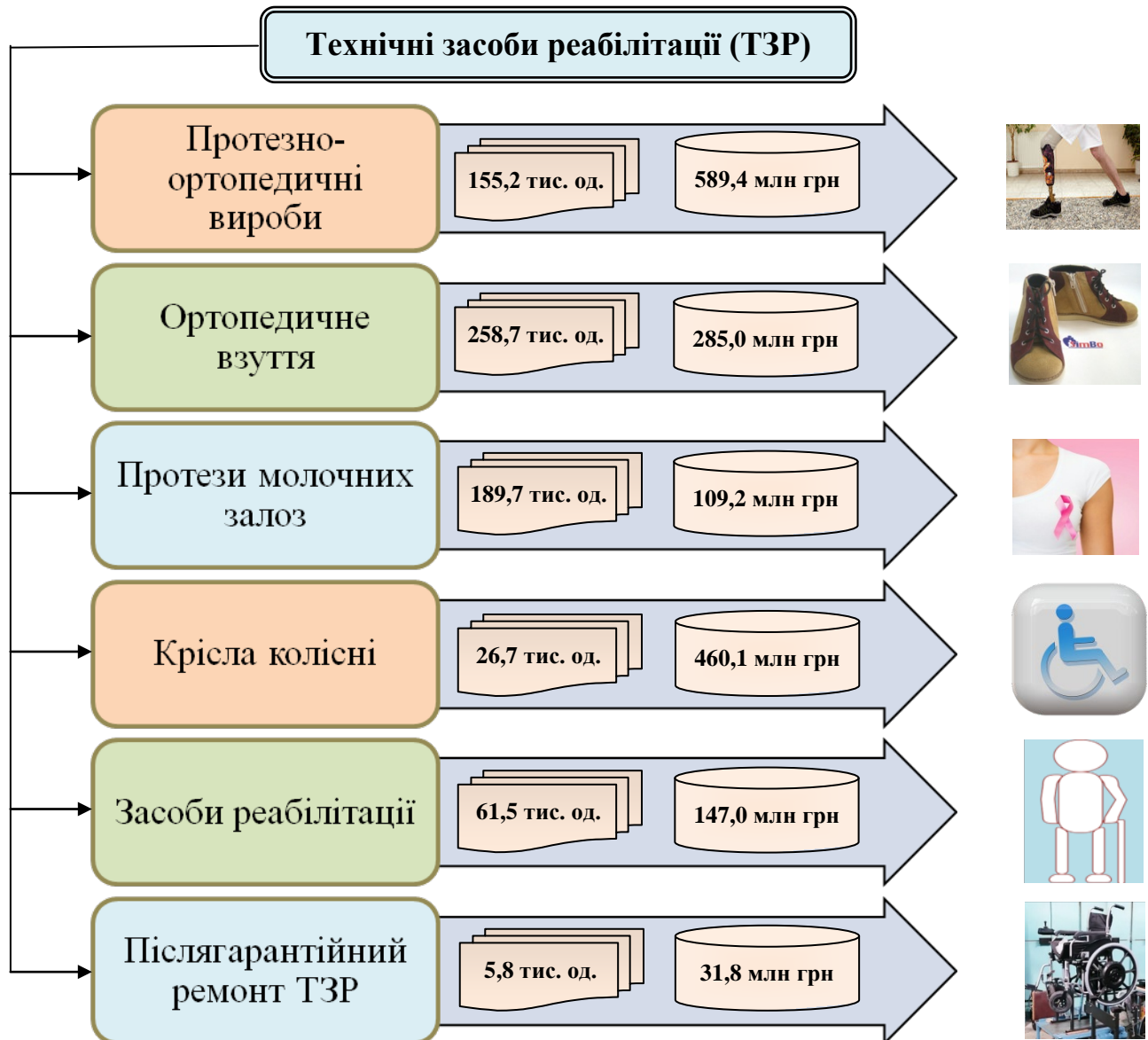
Мінсоцполітики не апробовано нового механізму на окремому регіоні з метою оцінки його практичного застосування, виявлення та усунення недоліків, а також визначення здатності органів соціального захисту населення забезпечити належну його реалізацію до його прийняття.

Покладання за відсутності доопрацьованого ЦБІ на Фонд повноважень щодо формування на підставі даних органів соціального захисту населення пропозицій з розподілу коштів у розрізі регіонів і напрямів використання бюджетних коштів з одночасним відстороненням Фонду від процесу фактичного забезпечення ТЗР створює ризики посилення недоліків попередніх років у частині формування недостовірної кількісної потреби в ТЗР.

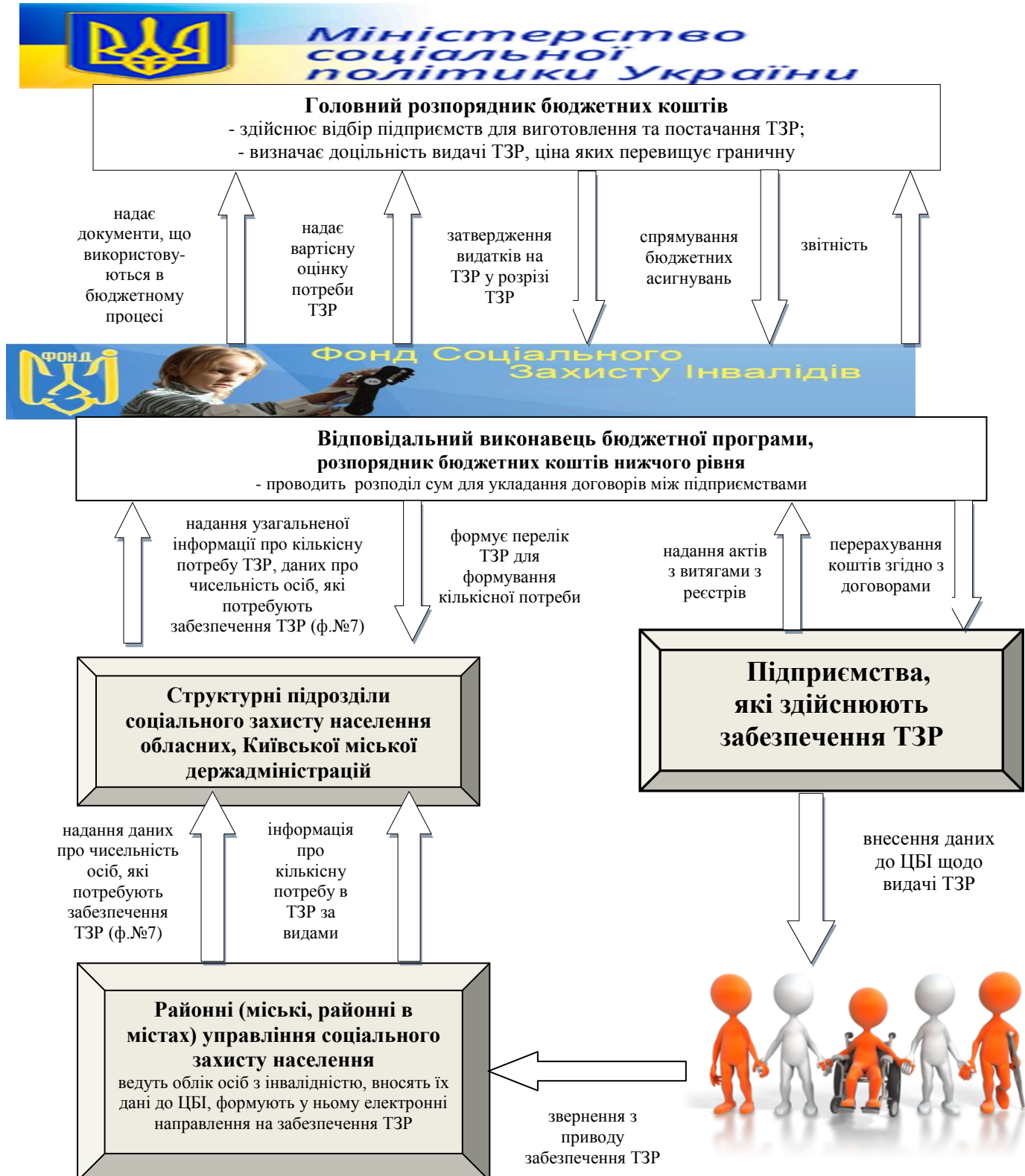
2.4.5.2. Рекомендації.

Враховуючи ідентифіковані під час аудиту ризики Рахункова палата рекомендує Мінсоцполітики врахувати їх при реалізації нового механізму забезпечення окремих категорій населення ТЗР, визначити засоби управління ними, посадових осіб, відповідальних за кожний напрям, регулярний їх моніторинг та переоцінку.

Стан виконання договорів 2017 року на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації

**Організаційна схема
забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших категорій осіб
технічними та іншими засобами реабілітації та послугами з їх післягарантійного
ремонту за КПКВК 2507030**

**Показники щодо вартості подушок протипролежневих, запропонованих ХМУВП
«Воля», їх граничної ціни на 2016,2017 роки та відпускну ціни 2017 року**

Моделі	Характеристика моделей	Вартість за одиницю продукції, грн			
		гранична ціна на 2016 рік/ 2017 рік	за ціною виробника ТОВ «НВЦ «Альма»	запропоновано на розгляд за переліком продукції	фактична ціна на відпуск на 2017 року
ALM.ПП-01	 <p>Одношарова. Основа подушки (1) – пінаполіуретан, що забезпечує згладжування нерівностей та амортизацію. Основа поміщається у чохол із застібною-блискавкою (2). Чохол має нижню частину з поліаміду і поліестеру (3) та стрічки велкро (4), вшиті у чохол, що допомагають зафіксувати подушку в колясці.</p>	585/ 4999	480	630	700
ALM.ПП-02 0	 <p>Двошарова. Подушка має основу з піни (1) та гелеву вкладку (2) гелю-«Comfort». Основа поміщається у чохол із застібною-блискавкою (3). Нижня частина з поліестеру і поліаміду (4) та стрічки велкро (5), вшиті у чохол, що допомагають зафіксувати подушку в колясці.</p>	4607/ 4999	5110	5500	4999
ALM.ПП-03 0	 <p>Двошарова. Подушка має основу з піни (1) та гелеву вкладку (2). На відміну від ALM.ПП-02, де в гелевій вкладці використовують гелю «Comfort+» з регуляцією температури користувача, в даній подушці застосовується гелю «Amovida Light Fluid» без останньої функції. Основа поміщається у чохол із застібною-блискавкою (3). Нижня частина футляра має нижню частину (4) та стрічки велкро (5), вшиті у чохол, що допомагають зафіксувати подушку в колясці.</p>	4607/ 4999	3690	4000	4999
ALM.ПП-04 0	 <p>Двошарова. Подушка відрізняється від ALM.ПП-03 конфігурацією основи (1), гелевої вкладки (2) та вагою. Має основу з піни та гелеву вкладку (гелю -«Amovida Light Fluid»). Основа поміщається у чохол із застібною-блискавкою (3). Нижня частина футляра - поліамід і поліестер (4) та стрічки велкро (5), вшиті у чохол, що допомагають зафіксувати подушку в колясці.</p>	4607/ 4999	3170	3500	4999
ALM.ПП-05 0	 <p>Двошарова. Подушка складається з основи (1) з пінаполіуретану та пінаполіуретанової вкладки (2), що кріпиться до основи за допомогою стрічки велкро. Основа поміщається у чохол із застібною-блискавкою (3). Нижня частина з поліаміду і поліестеру (4) та стрічки велкро (5), вшиті у чохол, що допомагають зафіксувати подушку в колясці.</p>	4607/ 4999	2140	2400	4999

Обсяги неекономного використання коштів внаслідок необґрунтованого зростання граничних цін у розрізі видів ТЗР

№ п/п	Групи ТЗР	Сума, тис. грн
1.	Протезно-ортопедичні вироби, з них	28527,86
1.1.	<i>ортези</i>	<i>4081,31</i>
1.2.	<i>протези нижніх кінцівок</i>	<i>23235,07</i>
1.3.	<i>протези верхніх кінцівок</i>	<i>1211,48</i>
2.	Ортопедичне взуття	513,2
3.	Крісла колісні	45233,2
4.	Засоби реабілітації	2241,34
	Всього	76521,0